

Gemma Panisello Montesó

LA COMUNICACIÓ ENTRE FAMÍLIA-ESCOLA QUAN HI HA ALUMNAT AMB NECESSITATS EDUCATIVES ESPECIALS

TREBALL DE FI DE GRAU

Dirigit per la Dra. Maria Dolores Varea Santiago

Grau de Pedagogia

Tarragona

2021

RESUM

La família i l'escola són els primers agents socialitzadors de la vida d'un nen o nena. Establir una comunicació fluïda, directa i bidireccional entre la família i l'escola és essencial per afavorir el correcte desenvolupament de l'alumne durant l'etapa de l'Educació Primària, i més especialment, quan hi ha un nen o nena amb Necessitats Educatives Especials.

Amb aquesta investigació es pretén investigar sobre la importància que se li dóna des del centre aquesta comunicació, i si les TIC, a través de la introducció de nous canals de comunicació han fet millorar la comunicació entre aquests dos agents.

Paraules clau: comunicació, família, escola.

RESUMEN

La familia y la escuela son los primeros agentes socializadores de la vida de un niño o niña. Establecer una comunicación fluida, directa y bidireccional entre la familia y la escuela es esencial para favorecer el correcto desarrollo del alumno durante la etapa de la Educación Primaria, y más especialmente, cuando hay un niño o niña con Necesidades Educativas Especiales.

Con esta investigación se pretende investigar sobre la importancia que se le da desde el centro esta comunicación, y si las TIC, a través de la introducción de nuevos canales de comunicación han hecho mejorar la comunicación entre estos dos agentes.

Palabras clave: Comunicación, familia, escuela.

ABSTRACT

The family and school are the first socializing agents in a child's life. Establishing fluid, direct, and bidirectional communication between the family and school is essential to promote the proper development of the student during the Primary Education stage, and more especially, when there is a child or girl with Special Education Needs.

This research aims to investigate the importance of this communication from the centre, and whether ICT, through the introduction of new communication channels, has improved communication between these two agents.

Key words: Communication, family, school.

Índex

1. Introducció.....	4
2. Bases epistemològiques.....	6
2.2 Marc conceptual.....	6
2.1.1 L'escola inclusiva	6
2.1.2 Característiques de l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) i Necessitats Educatives Especials (NEE)	8
2.1.3 Disseny Universal de l'Aprenentatge	10
2.1.4 Comunicació família-escola.....	11
2.1.5 L'etapa de l'Educació Primària i els canals de comunicació més utilitzats.....	12
2.1.5.1 Alumnat amb Necessitats Educatives Especials	14
2.1.6 Normativa actual sobre la comunicació família-escola.....	15
2.1.7 Mesures emprades durant la pandèmia. Les TIC i la comunicació família-escola	17
2.2 Marc Metodològic	19
2.2.1 Metodologia qualitativa	19
3. Disseny de la investigació.....	22
3.1 Contextualització	22
3.2 Objectius i hipòtesis	25
3.3 Estratègies metodològiques.....	25
3.3.1 Instruments de recollida i tractament de les dades.	25
3.3.2 Temporalització de la investigació	26
3.4 Rigor científic	27
4.Desenvolupament.....	37
4.1 Recollida i anàlisi de dades	37
4.1.1 Resultats vinculats a l'anàlisi documental.....	38
4.1.2 Resultats vinculats als qüestionaris	38
4.1.3 Resultats vinculats a les entrevistes.....	44
5. Conclusions	48
5.1 Línies d'investigació futures i propostes de millora	50
6. Bibliografia	52
7. Annexos	55

7.1 Glossari terminològic.....	55
7.2 Model buit qüestionari	56
7.3 Full de consentiment i protecció de dades.....	60
7.4 Model buit entrevistes.....	64
7.4.1 Entrevista Educadora Educació Especial	67

1. Introducció

El desenvolupament del Treball de Final de Grau, és una de les parts més importants dutes a terme durant el grau de Pedagogia, el qual pretén que l'alumne integri tots els continguts estudiats durant els seus estudis i asseguri una correcta adquisició de les competències assolides durant la titulació, mitjançant el desenvolupament d'una investigació.

La meva idea sobre el treball d'investigació va sorgir a partir de la meva estada de pràctiques a l'EAP² del tarragonès, on vaig poder participar en les diferents reunions amb les famílies d'alumnat amb NEE¹ i dur a terme un treball conjunt per tal que aquest alumnat tingui un correcte desenvolupament. Aquests infants requereixen de suports especials per poder participar en les activitats i propostes de l'aula ordinària i la coordinació de diferents professionals per tal d'elaborar una resposta educativa adequada a cada alumne. Les famílies, durant aquest procés, són essencials per dur a terme un acompanyament tant dins com fora del centre, i establir una coordinació amb els professionals que intervenen en la resposta educativa dels seus fills o filles és essencial, primerament, per fer un diagnòstic i posteriorment per fer un acompanyament durant l'etapa educativa de l'alumne. A partir d'aquí em vaig adonar de la importància que tenia establir un bon clima de confiança i relació entre la família i el centre per elaborar una resposta educativa adequada per cada alumne.

Els professionals que intervenen en el desenvolupament de l'infant, han de tenir en compte que les famílies d'infants amb aquestes necessitats poden mostrar diferents actituds i respostes, ja que aquesta incertesa sobre el desenvolupament del seu fill o filla pot generar por, culpabilitat i altres sentiments negatius a causa de les dificultats que presenta l'alumne. Arran d'això, em vaig interessar sobre com s'establia la comunicació entre el centre i la família, quins eren els canals que utilitzaven, ja que és essencial constituir una comunicació fluïda i directa per generar un clima de confiança entre aquests dos agents, per generar línies de treball conjuntes durant aquest procés.

La pandèmia ha fet replantejar els canals de comunicació utilitzats habitualment i les TIC⁸ han estat molt presents durant aquest temps de confinament, per això, a través d'aquesta investigació també veurem l'impacte que aquestes han produït en la comunicació entre família i escola, i si la introducció de nous canals ha produït beneficis per augmentar a aquesta comunicació, o al contrari, aquest distanciament ha produït un impacte negatiu.

¹ Glossari terminològic (Annex 7.1)

Arran d'això va sorgir el tema pel qual tractaré i sobre el que gira aquest treball: *“La comunicació entre família-escola quan hi ha alumnat amb Necessitats Educatives Especials”*.

En aquest treball trobarem, en primer lloc, el marc conceptual amb tota la recerca bibliogràfica que he dut a terme sobre el tema. Aquest apartat teòric parteix amb informació sobre l'escola inclusiva, les característiques de l'alumnat amb necessitats i el disseny universal de l'aprenentatge, i seguidament amb informació sobre la comunicació família-escola i els canals de comunicació, fent èmfasi a la utilització de les TIC⁸. A continuació, podem trobar el marc metodològic on he escollit el tipus de metodologia per dur a terme la investigació i després el disseny de la investigació, en el qual es detallen totes les parts sobre la part pràctica del treball, objectius i hipòtesis, instruments, temporalització del treball, etc. Tot seguit, el desenvolupament del treball on es detallen els resultats de l'anàlisi de dades a través dels diferents instruments. Finalment, trobarem les conclusions i propostes de millora i línies d'investigació futures per tancar el treball.

2. Bases epistemològiques

Aquest apartat inclou el marc conceptual amb les bases teòriques i el marc metodològic on s'especifica el tipus de paradigma escollit, amb el tipus de metodologia adient al paradigma per desenvolupar els instruments de recollida de dades.

2.2 Marc conceptual

En aquest apartat trobarem la informació teòrica per fonamentar la investigació duta a terme. Es divideix primerament en informació sobre l'escola inclusiva i l'alumnat amb NESE i NEE¹, el disseny universal de l'aprenentatge, l'etapa d'Educació Primària i, finalment la comunicació entre família i escola.

2.1.1 L'escola inclusiva

“Tota persona té dret a l'educació” Declaració Universal dels Drets Humans
(1948, Article 26.1).

Tal com menciona el Departament d'Ensenyament l'educació inclusiva “és aquella que ofereix a tots els infants i joves altes expectatives d'èxit educatiu, independentment de les seves característiques, necessitats o discapacitats, i l'oportunitat de créixer conjuntament compartint experiències i situacions d'aprenentatge” (Generalitat de Catalunya, 2014).

Anteriorment, en els anys 80, l'alumnat amb NEE¹ s'escolaritzava principalment en centres especialitzats apartats de la societat, i no va ser fins a la promulgació de la Llei d'Integració del Minusvàlid l'any 1982 on es va començar a parlar d'educació inclusiva, on s'establia que “l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials havia de fer-se preferentment en els centres ordinaris, i només de forma excepcional es faria en centres d'educació especial” (Alomar et al. n.d).

A partir de l'any 2000 es fa un canvi de paradigma i es comença a parlar d'inclusió educativa, per tal que els centres s'adaptin a la diversitat de l'alumnat i no com es parlava anteriorment, on el centre proporcionava els recursos necessaris a l'alumnat amb NEE¹ per tal que es poguessin adaptar al centre educatiu. Per tant, amb aquest nou terme, es pretén que els centres proporcionin els recursos necessaris a tot l'alumnat i no només als alumnes amb discapacitats i, per tant, que hi hagi una igualtat de drets i oportunitats

per tothom sense discriminacions per raons d'origen, de sexe o capacitat (Departament d'Ensenyament, 2014)

A partir d'aquest canvi, La Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació va dotar d'autonomia als centres per tal que puguin adaptar la seva resposta educativa a les demandes del context i d'aquesta forma atendre a la diversitat i l'alumnat amb necessitats educatives especials i promoure la inclusió educativa. (Departament d'Educació, 2009). Aquesta autonomia permetrà als centres adaptar els recursos al seu context escolar, ja que cada centre té les seves característiques i no es pot aplicar un model universal per a tots.

La Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, en l'article 50 indica que "Els infants i els adolescents amb discapacitat tenen dret a gaudir d'un sistema d'educació inclusiu, amb accés a l'educació obligatòria en les mateixes condicions que els altres membres de la comunitat, sense exclusió per raó de discapacitat, i els ajustaments i suports necessaris per a potenciar el màxim desenvolupament acadèmic, personal i social" (Generalitat de Catalunya, 2010). Per tant, hi ha d'haver una responsabilitat per part de tots els agents implicats en l'acció educativa per tal que l'alumnat amb NEE¹ tingui dret a tot l'ensenyament obligatori, sense cap mena de discriminació.

A partir d'aquesta llei, es desplega el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. El principal eix en aquest decret es contempla en l'article 17: "Tots els alumnes s'escolaritzen en centres educatius ordinaris segons el que estableix aquest Decret i d'acord amb el procés d'admissió vigent". Per tant es prioritza l'escolarització en centres ordinaris i només es contempla l'escolarització en centres d'educació especial en casos extraordinaris, dirigit a l'alumnat amb un informe de reconeixement de NEE¹ per part de l'EAP².

L'objectiu general d'aquest Decret és que tots el centre educatius sostinguts amb fons públic del departament d'ensenyament, no universitaris, siguin inclusius. Per tant es contempla l'obligatorietat de garantir la inclusió, fins i tot en els centres privats concertats (Departament d'Ensenyament, 2017).

La legislació internacional també fa èmfasi al concepte d'inclusió educativa. En la convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat, en l'article 24, l'ONU (Organització de les Nacions Unides) reconeix que "El dret a l'educació implica enfortir la capacitat del sistema educatiu per a aconseguir a tots els estudiants. Se centra en la participació plena i efectiva, accessibilitat, assistència i assoliment de tots els estudiants, especialment aquells els qui, per diferents raons, estan en situació d'exclusió o risc de marginalització. La inclusió engloba l'accés i el progrés en una educació formal i informal

d'alta qualitat, sense discriminació" (Naciones Unidas, 2016). Es pretén que hi hagi una educació de qualitat per tothom, amb igualtat d'oportunitat inclòs l'alumnat amb NEE¹ i per tant el desenvolupament d'una societat inclusiva.

Arnaiz (2003) citat per (Montes, 2007) fa una diferència entre els dos conceptes:

INTEGRACIÓ	INCLUSIÓ
Competició	Cooperació / solidaritat
Selecció	Respecte a les diferències
Individualitat	Comunitat
Prejudicis	Valoració de les diferències
Visió individualitzada	Millora per a tots
Model tècnic-racional	Investigació reflexiva

Per tant hi podem fer una distinció entre els dos conceptes, on la integració es basava en les característiques individuals de la persona proporcionant-li les eines per tal d'adaptar-se a la resposta educativa del centre, en canvi la inclusió veu la diversitat com una forma d'enriquiment, respectant les diferències de tot l'alumnat i aportant una millora per a tots, no només a l'alumnat amb NEE¹. Per tant la inclusió es basa en un model de reflexió per part de tota la comunitat educativa per eliminar les possibles barreres que puguin impedir el desenvolupament integral de l'alumne.

2.1.2 Característiques de l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE) i Necessitats Educatives Especials (NEE)

Les Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE), segons la Generalitat de Catalunya (n.d) "s'identifiquen i s'avaluen considerant el funcionament de l'alumne dins del seu context educatiu, independentment de la seva condició personal i social, amb l'objectiu de proporcionar-li els suports necessaris per afavorir-ne l'aprenentatge en condicions d'equitat". Per tant, fa referència a l'alumnat que requereix de suports educatius específics per assolir els aprenentatges, independentment de les seves condicions.

Aquest concepte s'inclou en el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, per tal d'orientar el tipus i intensitat de suports necessaris per donar una resposta educativa integral a l'alumnat.

Per tant, es consideren alumnes amb NESE⁴:

- Els alumnes amb NEE¹ associades a discapacitats físiques, intel·lectuals o sensorials, trastorns de l'espectre autista, trastorns greus de conducta, trastorns mentals, i malalties degeneratives greus i minoritàries.
- Alumnat amb trastorns d'aprenentatge o comunicació
- Alumnat amb altes capacitats
- Alumnat d'origen estranger amb NESE⁴ derivades d'una incorporació tardana al sistema educatiu, per falta de domini de la llengua vehicular dels aprenentatges o una escolaritat prèvia deficitària.
- Alumnat amb situacions socioeconòmiques i socioculturals desfavorables
- Alumnat amb risc d'abandonament escolar prematur.

Aquesta classificació es determina amb una finalitat únicament objectiva, per tal que l'alumnat amb alguna dificultat, pugui rebre els suports necessaris a l'aula ordinària per a donar una resposta educativa adequada. Per tant, s'ha de treballar per tal que tot l'alumnat pugui accedir i participar en totes les activitats per tal d'afavorir el seu desenvolupament i aprenentatge en la societat (Generalitat de Catalunya, nd).

Com hem nomenat anteriorment, les NEE¹ poden venir derivades de diferents afectacions, siguin temporals o permanents. Es considera NEE¹ "el decalatge que es produeix entre les capacitats de l'alumne i les exigències del context. Aquest decalatge afecta substancialment el desenvolupament i l'aprenentatge" (Generalitat de Catalunya, nd). Fa referència al desajust que es produeix, sobre el que es demana a un infant a partir del currículum establert i les seves capacitats per assolir-ho de forma eficient, ja que a causa de les seves característiques personals no pot seguir el mateix ritme que la resta d'alumnat a l'aula.

Segons el nou decret d'inclusió, aquest tipus d'alumnat ha de ser escolaritzat en centres ordinaris, per això és important proporcionar les mesures necessàries perquè puguin participar en totes les activitats proposades a l'aula ordinària, encara que sigui de forma adaptada al seu ritme evolutiu. Només s'escolaritzarà en centres d'educació especial aquell alumnat amb NEE¹ greu o permanent i, per tant, no es pot beneficiar d'una escolarització al centre ordinari.

2.1.3 Disseny Universal de l'Aprenentatge

El Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, té com a principal objectiu un sistema educatiu inclusiu on tot l'alumnat independentment de les seves capacitats pugui assistir en els centres ordinaris.

La diversitat humana sempre s'ha vist com un hàndicap per la societat i ha generat una categorització i diferenciació de diferents grups a causa de les seves característiques o habilitats. Això ha generat un estigma aquelles persones que no compleixen l'estàndard establert per la societat, ja que es creia que la discapacitat era a causa de les característiques i trets personals i que la societat no podia fer res per canviar-ho. Actualment s'ha fet un canvi de paradigma, i gràcies a les noves lleis és té més en compte aquestes persones i és duen a terme diverses accions per tal de veure aquesta diversitat com un enriquiment per la societat. Entendre que totes les persones hem de tenir els mateixos drets, possibilitats i llibertats, i que no ha de ser un impediment que una persona tingui característiques i capacitats diferents a la resta (Barrientos, 2018).

El Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA) planteja enfocar, els contextos d'aprenentatge, "la necessitat de dissenyar, des del principi, activitats i tasques i continguts flexibles i personalitzats segons la realitat de cada aula" (Generalitat de Catalunya, n.d).

Per tant, el que es pretén amb aquest plantejament és aconseguir que el currículum dels centres educatius sigui accessible per un major nombre d'alumnes, independentment de les seves condicions físiques o psíquiques.

La Generalitat de Catalunya (n.d) defineix el DUA com "un conjunt de principis per al desenvolupament curricular que afavoreixen la igualtat d'oportunitats a totes les persones per aprendre".

Aquest disseny és basa en tres principis fonamentals, els quals hem de conèixer per poder-ho posar en pràctica en els centres educatius.

- Principi 1: Proporcionar múltiples maneras de representación.

El "què" de l'aprenentatge. L'alumnat té diferents formes de percebre i comprendre la informació. Per exemple, un alumne que presenta discapacitat sensorial ha de percebre la informació de forma visual o auditiva, o simplement cada alumne pot rebre la informació més ràpida o més lenta depenent del format en el que es presenta. Utilitzar diferents formes de representació de la informació

ajudarà a tot l'alumnat adquirir millor la informació, segons les seves necessitats, i d'aquesta forma és podrà adaptar la proposta didàctica a la gran major part de l'alumnat amb aquests diferents mitjans.

- Principi 2: Proporcionar múltiples maneras per a l'acció i l'expressió

El "com" de l'aprenentatge. S'han de facilitar les eines necessàries per tal que l'alumnat és pugui expressar de diferents formes. Per exemple un alumne amb dislèxia podrà tenir dificultats per expressar-se de forma escrita, però tindrà més facilitats per expressar-se de forma oral. Proveir d'eines per adaptar els elements tecnològics, com per exemple l'adaptació de la lletra per a l'alumnat amb dificultats visuals, també permetrà que l'alumne pugui utilitzar diferents mitjans per expressar-se. Per tant, proporcionar diferents mitjans d'expressió facilitarà a l'alumnat una participació activa a l'aula.

- Principi 3: Proporcionar múltiples maneras de comprometre's.

El "per què" de l'aprenentatge. L'alumne ha de ser el protagonista del seu propi aprenentatge, participant de forma activa en la proposta didàctica. El professorat ha de proposant diferents formes de participació i disseny de propostes per tal que l'alumne és senti motivat per realitzar-ho de forma eficient. No tot l'alumnat té la mateixa motivació, ni es motiva de la mateixa forma, n'hi ha que prefereixen la novetat i els reptes, i altres és senten més segurs amb les formes de treballar més tradicionals. Per això, és necessari adaptar les propostes didàctiques per tal que l'alumne pugui participar activament.

Per aplicar aquesta metodologia és essencial aplicar els tres principis plantejats, i no de manera individual. Ja que per exemple, si apliquem el principi 3, i ens oblidem del principi 2 que són les diferents maneres d'expressió, l'alumnat no podrà expressar el treball dut a terme. Per això s'ha de veure com un treball conjunt i amb un únic objectiu, elaborar una proposta didàctica accessible per a tot l'alumnat sense discriminació per les seves habilitats o capacitats (Barrientos, 2018).

2.1.4 Comunicació família-escola

La família és el primer agent socialitzador més important en la vida d'un nen o nena, ja que és el lloc on el nen desenvolupa les primeres relacions de contacte i vincle d'afecte amb altres persones, i a més és l'encarregat de transmetre els valors de la cultura i desenvolupar les bases de la seva personalitat (Rodríguez, 2007).

El segon agent socialitzador més important és l'escola, ja que és el lloc on el nen comença els seus primers aprenentatges, però aquest no és l'únic context educatiu, sinó que la família i els mitjans de comunicació també tenen un gran paper educatiu en el desenvolupament integral del nen, per tant aquests agents han de treballar conjuntament (Bolívar, 2006 citat per De León, 2011). Entre aquests dos agents és essencial establir uns objectius comuns i formes d'actuar conjuntes per tal que l'alumne tingui un correcte desenvolupament, ja que al contrari si aquests agents actuen individualment es poden produir contradiccions i accions diferenciades que poden produir accions negatives en el desenvolupament del nen (De León, 2011).

Com remarquen Collet i Tort (2011) hem de fer èmfasi sobretot en la qualitat dels vincles que s'estableixen entre els agents implicats (infants, famílies, docents i entorn), ja que és un aspecte molt rellevant pel que fa als resultats acadèmics i no s'ha de quedar com un tema aïllat, ja que són aquests vincles positius els que afavoreixen, sostenen i possibiliten els aprenentatges de l'alumnat i les competències a adquirir en cada etapa. D'altra banda, si no existeixen aquests vincles, en molts casos es desemboca a l'abandonament i fracàs escolar.

Hi ha nombrosos autors els quals afirmen que la participació de les famílies a l'escola té un gran nombre de beneficis per a l'alumnat. Com nombre Sitt i Brooks (2014) "les famílies que s'involucren en l'educació dels seus fills, compensen les dificultats escolars a l'atendre el desenvolupament social, emocional, espiritual i intel·lectual dels seus fills" (Citat per García et al., 2016).

Per altra banda, els docents desenvolupen un paper molt important en aquests sistemes de comunicació, ja que són ells els que han d'invitar a les famílies a participar en el context escolar i per tant han d'adoptar una actitud oberta i clara utilitzant un llenguatge positiu i fluid per tal que la comunicació i participació sigui bidireccional (García et al., 2016) i com diuen Mehlig i Shumow (2013) i Miller et al. (2013) el professorat ha d'estar suficientment format per fomentar la participació de les famílies als centres educatius i que les relacions que s'estableixen siguin de qualitat (García et al., 2016).

2.1.5 L'etapa de l'Educació Primària i els canals de comunicació més utilitzats

L'Educació Primària és una etapa de l'escolarització obligatòria que s'inicia als sis anys i finalitza als dotze. Com fa referència en el currículum: "aquesta etapa proporciona als infants una educació que els permet assegurar el seu desenvolupament personal i posar

les bases d'una formació basada en l'autonomia personal, la responsabilitat, la solidaritat, la llibertat, la participació i el compromís individual i col·lectiu" (Departament d'Educació, 2009). Per tant, parlem d'una etapa molt important per al desenvolupament integral de l'alumne, on la comunicació entre la família es convertirà en un element clau per tal que es pugui dur a terme.

Com he anomenat anteriorment, la família és el primer agent socialitzador del nen i per tant juga un paper primordial en l'etapa de l'Educació Infantil, ja que és aquí on el nen estableix els primers vincles i aprenentatges. Per tant és molt important establir un vincle entre família i escola per potenciar la seva participació en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla, i aquest tipus de comunicació hauria de donar continuïtat en l'etapa de l'Educació Primària, per tal de continuar enfortint aquest vincle entre els dos agents i continuar treballant cap a un objectiu comú. Com esmenta Cabrera (2009) "una bona interacció entre l'escola i la família, ofereix al nen/a una imatge d'apropament i relació entre les persones que s'ocupen de la seva cura i atorga a l'àmbit escolar un caràcter de familiaritat i seguretat".

Hi ha dos tipus de comunicació que s'han d'utilitzar entre família i escola per tal d'augmentar i poder establir la comunicació entre aquests dos agents. Per una part parlem d'una comunicació unidireccional, on els missatges van cap a un únic sentit, generalment de l'escola cap a la família amb l'objectiu de donar informació, tant del centre de forma grupal com de manera individual de l'alumne (Macia, 2017). Els canals de comunicació més utilitzats per donar aquesta informació des de el centre són principalment les webs, els blogs, revistes del centre, panells d'anuncis, circulars, notes informatives. Tal com expliquen Sarramona i Rodríguez (2010) que les famílies disposin d'informació sobre el que es realitza al centre fa que augmenti la confiança i per tant que hi hagi una major participació i col·laboració entre els agents (Citat per Macia, 2017).

Per altra banda parlem d'una comunicació bidireccional, on el receptor deixa de ser un subjecte passiu per convertir-se en un emissor de missatges (Garreta i Macia, 2017 citat per Macia, 2017). Aquest tipus de comunicació és molt rellevant per al que els pares també puguin aportar el seu punt de vista, poder resoldre les seves inquietuds i dubtes respecte el desenvolupament escolar del seu fill o filla i poder arribar acords per complir aquest objectiu que els dos agents tenen en comú. Els canals de comunicació més utilitzats per fomentar aquest tipus de comunicació són, principalment, les entrevistes individuals, l'agenda escolar, els contacte informals, les reunions grupals, les plataformes digitals i els correus electrònics (Macia, 2017).

Molts cops, aquests canals no són del tot efectius, i ens trobem contínuament amb barreres que impedeixen que la comunicació sigui clara i fluïda. L'entrevista ha de ser entesa per poder establir una comunicació bidireccional, on ambdues parts puguin desenvolupar conjuntament un compromís per establir millores en l'educació de l'alumne. En aquesta també s'han de tractar els aspectes positius i rellevants del desenvolupament i no només tractar aspectes negatius, ja que si el mestre l'enfoca des d'aquesta perspectiva, no es podrà establir una confiança i una comunicació fluïda. Aquest contacte periòdic és fonamental per fer un seguiment i avaluació de l'alumne, i s'ha de facilitar als pares diferents formes, per poder sol·licitar una entrevista en qualsevol moment del curs per resoldre les seves inquietuds (Pañellas i Alguacil, 2009). Per altra banda els correus electrònics i les plataformes digitals, es consideren eines més eficaces, eficients i immediates (Blau i Hameiri, 2017; Olmestead, 2013 citat per Macia, 2017) les quals ens faciliten la comunicació, ja que a través dels diferents dispositius digitals els missatges arriben de forma més immediata i per tant permeten una comunicació més directa i fluïda. Les trobades informals, que normalment es realitzen a les entrades i sortides del centre, també poden ser de gran utilitat, per traspasar i intercanviar informació d'una forma més clara i directa, i ens ajudaran a reforçar el vincle entre els dos agents.

2.1.5.1 Alumnat amb Necessitats Educatives Especials

La importància de la comunicació entre família-escola s'intensifica quan hi ha alumnes amb NEE¹, ja que ens podem trobar amb famílies amb una mostra de sentiments i actituds molt diverses a causa del desconeixement i preocupació que els pot generar conèixer les dificultats que pot tenir el seu fill o filla davant els aprenentatges i les relacions socials al centre (Ortín i Carrasco, n.d). Per tant, és important fer un seguiment més exhaustiu d'aquests alumnes per millorar la resposta educativa i fer un acompanyament a les famílies.

Cal generar un clima de confiança des del primer contacte que es manté amb les famílies d'aquest alumnat, per tal d'ajudar-los durant aquest procés i mostrar-los seguretat, d'aquesta forma es veuran acompanyats (Ortín i Carrasco, n.d). La col·laboració amb les famílies també serà un element clau per la detecció de necessitats, i ajudarà als professionals a elaborar una resposta educativa més adequada a les necessitats de cada nen/a.

Per tal de potenciar el concepte d'inclusió, s'ha de treballar per donar les mateixes possibilitats a l'alumnat que presenta NEE¹. Leyva (2015) anomena una sèrie de claus per aconseguir l'èxit educatiu amb aquest alumnat:

- Disposició per a conèixer, actuar i transformar la realitat en la qual es desenvolupa el seu fill.
- Les bones relacions de coordinació amb la institució educativa, porten com a conseqüència que en els fills augmenti la motivació cap a l'aprenentatge.
- El respecte a la diversitat, tant de la família com dels nens, ha d'estar present com a valor i principi de l'acció.
- La relació activa i positiva entre tots els agents involucrats en el procés educatiu.
- Dissenyar entre la família i els docents, què és el millor per al nen, i entre tots determinar quina educació es vol i cap a on dirigir les accions.
- La família i l'escola tenen rols diferents però complementaris dirigits a un objectiu comú.
- Eliminació de les pràctiques discriminatòries en tots els contextos (Citat per Aguiar et al., 2020).

Aquestes directives marquen, com a principal objectiu el treball en xarxa entre tots els agents implicats en l'educació de l'alumnat per tal d'aconseguir l'èxit educatiu. Per tant s'ha d'establir un espai en el centre on el treball entre agents sigui cooperatiu, coordinat i constructiu, per tal d'augmentar la confiança de les famílies i elaborar un pla de treball comú amb l'objectiu d'aconseguir una educació d'èxit per als infants amb diferents necessitats.

2.1.6 Normativa actual sobre la comunicació família-escola

Hi ha diferents lleis i decrets que marquen les directives que s'han de seguir per establir una bona comunicació entre família i escola per tal que aquesta sigui el més eficaç possible i ens aporti el màxim de beneficis, tant als professionals que intervenim en els processos d'aprenentatge dels alumnes, com als infants i a les seves famílies.

A nivell autonòmic, la Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació contempla un capítol dirigit a les famílies, on l'article 25 estableix el dret a les famílies a rebre informació sobre l'evolució del seu fill en els aprenentatges i la informació sobre:

- El projecte educatiu (PEC).
- El caràcter propi del centre.

- Els serveis que ofereix el centre i les característiques que té.
- La carta de compromís educatiu, i la corresponsabilització que comporta a les famílies.
- Les normes d'organització i funcionament del centre (NOFC).
- Les activitats complementàries, si n'hi ha, les activitats extraescolars i els serveis que ofereixen.
- La programació anual del centre.
- Les beques i ajuts de l'estudi (Informació i comunicació, nd).

Els centres educatius han d'establir en el document d'instruccions per a l'organització i funcionament dels centres (NOFC), que es redacta cada curs escolar, el tipus d'informació que s'ha de fer arribar a les famílies (qualificacions, seguiment personalitzat,...) (Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament., n.d.)

El mateix article estableix que és funció del Departament preveure tots els mitjans necessaris perquè "els centres, professorat i altres professionals puguin oferir assessorament i atenció adequada a les famílies, en particular per mitjà de la tutoria" (Informació i comunicació, nd), i que per tant, totes les famílies amb alumnes matriculats a un centre educatiu tenen el dret a rebre informació sobre l'evolució educativa del seu fill o filla.

El Decret 102/2010, del 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius estableix en l'article 6.3 l'obligatorietat que té el centre educatiu de donar a conèixer i fer partícips a les famílies de l'alumnat en l'elaboració del PEC⁶, per tal d'establir uns objectius comuns envers l'educació de tot l'alumnat. En aquest ha de quedar reflectit quins són els rols i competències de les famílies i els diferents professionals que participen en l'acció educativa, d'aquesta forma es busca que hi hagi una major implicació per part de tota la comunitat. A més, en l'article 15.2 també s'estableixen les actuacions associades a l'acció tutorial, on podem destacar primerament que la família ha de ser partícip del procés evolutiu del seu fill o filla i el centre ha de proporcionar-los un assessorament i atenció adequada. Si s'estableix una comunicació fluïda i un entorn participatiu, es podran dur a terme accions de col·laboració entre els dos agents per tal de millorar la resposta educativa de l'alumnat.

Per tant, en el concepte d'escola inclusiva, la família ocupa un paper rellevant. La implicació i participació constructiva de les famílies en els centres és considerat un exemple de bones pràctiques i a la vegada constitueix una característica d'escoles eficaces (García et al., 2016).

Com anomena el Departament d'Ensenyament (n.d) "els sistemes comunicatius entre l'escola i la família són el conjunt sistemàtic d'actuacions i canals que el centre educatiu posa en funcionament amb l'objectiu de compartir la responsabilitat (de León Sánchez, 2011) educativa i millorar l'èxit educatiu de l'alumnat i millorar el funcionament del centre", per tant el centre ha d'establir el tipus de canals de comunicació que utilitzarà per a comunicar-se amb la família i que aquesta sigui bidireccional, per millorar el treball en xarxa que s'ha d'establir entre aquests dos agents per afavorir el desenvolupament integral del nen/a (Departament d'Ensenyament, n.d.).

2.1.7 Mesures emprades durant la pandèmia. Les TIC i la comunicació família-escola

Hem parlat anteriorment dels canals de comunicació més utilitzats pels centres educatius per comunicar-se amb les famílies, però aquest curs escolar marcat per la pandèmia ha fet replantejar molts aspectes relatius aquesta comunicació a causa de les restriccions i mesures imposades pel govern. Per tant, els centres educatius han hagut de replantejar-se els canals de comunicació utilitzats per tal de poder mantenir el vincle i les formes de relació i participació de les famílies, de forma que aquesta no es vegi afectada i es pugui mantenir la confiança entre els dos agents per poder continuar treballant i aconseguir l'objectiu que tenen en comú, donar una resposta educativa adequada a l'alumnat.

S'ha trencat la participació de les famílies de forma presencial a l'escola, les activitats de lleure que es realitzaven conjuntament, les reunions han passat a ser majoritàriament telemàtiques i el contacte amb els diferents professionals de forma presencial s'ha vist afectat. Per tant, els centres educatius, a partir de les directrius marcades pel Departament d'Ensenyament, han hagut de replantejar-se de quina forma es continuaria treballant amb la família per reforçar el vincle de confiança.

Començant amb les reunions d'inici de curs, un moment clau per establir una bona relació entre els dos agents i també per fomentar la participació i implicació de les famílies durant el curs, també s'ha vist afectat a causa de les restriccions sanitàries, ja que s'ha fet de forma virtual.

Ramis (2020), anomena una sèrie d'orientacions que s'han emprat en aquesta primera trobada per tal de fomentar i enfortir el diàleg i col·laboració entre docents i famílies. Primerament, abans de la reunió, escoltar les preguntes de les famílies per tal de donar una resposta a l'hora de la trobada, acotar els objectius que es volen aconseguir, enviar

prèviament tots els protocols que se seguiran al centre durant el curs escolar, utilitzar diferents canals de comunicació per convocar a les famílies i facilitar la connexió, presentar-se a les famílies per poder conèixer els docents amb anterioritat i finalment implicar a l'alumnat en aquesta trobada. Amb aquestes indicacions, es pot aconseguir crear un clima de confiança amb les famílies i animar-les a participar en aquesta primera trobada, un punt molt important per continuar treballant junts. Ramis (2020) també dóna unes indicacions per realitzar durant la reunió: primerament compartir emocions, expressar l'alegria del retrobament i crear un clima càlid entre tots, transmetre a les famílies que són molt importants també durant aquest curs i que la seva participació és clau, establir una comunicació bidireccional on tothom pugui participar, presentar els diferents espais del centre amb imatges, desitjar un bon inici de curs i finalment acomiadar la trobada amb missatges positius. Després d'aquesta trobada, aconsella continuar treballant amb els diferents canals de comunicació que s'hagin establert per no trencar el vincle.

És molt important que la família rebi tota la informació relativa al curs, ja que no pot participar presencialment, per tal de reduir l'angoixa que els pot generar aquesta situació i saber que els seus fills es troben en un ambient segur i acollidor, d'aquesta forma hi haurà un augment de la participació de les famílies en el centre.

La pandèmia ha portat l'obligació d'adoptar un aprenentatge precipitat, sobre les noves tecnologies, tant a les famílies com als docents i alumnes per tal de poder comunicar-se amb l'escola i continuar amb el curs escolar, que en moltes ocasions ha estat complicat, ja que no tothom disposa dels recursos tecnològics necessaris per a continuar amb aquesta connexió i s'ha creat una bretxa digital molt important. Per tant, aquesta situació ha agreujat la participació de les famílies que tenen dificultats d'accés, en el centre (Oliver et al., 2020).

Durant el confinament es va posar de manifest que la implicació de la família en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla és imprescindible, per tant, s'ha fet un canvi de mirada i com mencionen Oliver et al. (2020) aquesta crisi ha reforçat la importància de la participació/implicació equitable, inclusiva i efectiva. Alhora també ha servit per valorar els beneficis que aquests ens poden aportar i incorporar-ho al centre com una nova forma de treball i comunicació.

Tal com diu la Unesco "la relació entre l'educació de qualitat i la incorporació de les TIC⁸ parteix del principi de realitat que aquestes van arribar per quedar-se. I per aquesta raó és necessari que desaparegui l'interrogant sobre quin és el seu impacte, per establir un

nou interrogant, que romanguí i prevalgui en les institucions educatives, entorn de com les utilitzem per incrementar la qualitat educativa” citat per (Peinado, 2020).

Per tant el centre ha d'elaborar un pla de comunicació per establir els canals que s'utilitzaran i de quina forma ho faran per tal que aquest procés ens ajudi a establir una comunicació bidireccional i enfortir el vincle amb les famílies.

2.2 Marc Metodològic

Per realitzar la investigació m'he basat en el paradigma constructivista, ja que el nostre objectiu es conèixer l'opinió de les persones involucrades en la comunicació entre família i escola. La finalitat d'aquest paradigma és comprendre i interpretar la realitat, on existeix una interacció entre l'investigador i el seu objecte d'estudi, i existeix una relació entre la teoria i la praxi (Contreras, 2011).

Com anomena Cerda (1994), la tècnica de recollida d'informació que s'utilitza en aquest paradigma és qualitativa, i es pot utilitzar la quantitativa de forma complementària per incrementar la fiabilitat o validesa del disseny qualitatiu (Citat per Contreras, 2011). El que es pretén a través d'aquest paradigma és recollir la informació obtinguda sense interferir en les respostes de les persones investigades, ja que la nostra finalitat no és transformar la realitat, sinó interpretar-la i donar-li un significat.

A continuació explicaré les característiques principals de la metodologia quantitativa i qualitativa i els instruments que heu utilitzat per dur a terme la investigació.

2.2.1 Metodologia qualitativa

Com descriuen Quecedo i Carrasco (2003) la metodologia qualitativa és una investigació que produeix dades descriptives: les mateixes paraules de les persones, parlades o escrites, i la conducta observable. Els investigadors en aquesta metodologia intenten entendre les dades que són proporcionades.

Com a tècnica de recollida d'informació, dintre de la metodologia qualitativa, he utilitzat l'entrevista. Taylor i Bogdan les defineixen com: "reiterades trobades cara a cara entre l'investigador i els informants, trobades dirigides a la comprensió de les perspectives que tenen els informants de les seves experiències o situacions, tal com les expressen amb les seves pròpies paraules" (Vargas, 2012). És a dir, consisteix en un acte

comunicatiu bidireccional, on l'investigador ha de tenir una capacitat de comprensió sobre les respostes que li doni l'entrevistat per tal d'entendre el seu punt de vista.

Fernández (n.d) ho defineix com: “un model que propicia la integració dialèctica subjecte-objecte considerant les diverses interaccions entre la persona que investiga i l'investigat. Es busca comprendre, mitjançant l'anàlisi exhaustiva i profunda, l'objecte de recerca dintre d'un context únic sense pretendre generalitzar els resultats”. Ho considera com una conversa, per tal d'entendre la seva posició respecte al tema a tractar, en un context únic.

Existeixen diversos estils i formes d'entrevistes, el qual he utilitzat l'entrevista semiestructurada per entrevistar els diferents professionals. Aquesta entrevista es basa en un model on les preguntes estan prèviament definides, amb un guió, però que pot sorgir algun tipus de variació en funció del subjecte entrevistat. L'entrevistador genera una sèrie de preguntes generalment obertes i prèviament establertes, però té la llibertat d'afegir-ne de noves o modificar-les, per tal de profunditzar més sobre una resposta (Hernández i Otero, 2008).

Una altra tècnica de recollida d'informació que he utilitzat, basada en la metodologia qualitativa, és l'anàlisi de documents. Dulzaides i Molina (2004) el defineixen com : “és una forma de recerca, l'objectiu de la qual és la captació, avaluació, selecció i síntesi dels missatges subjacents en el contingut dels documents, a partir de l'anàlisi dels seus significats, a la llum d'un problema determinat”. Per tant, a partir de l'anàlisi intern de diferents documents del centre es pot extreure informació rellevant per tal de completar la investigació. L'accés aquesta informació interna del centre, ens permet analitzar les seves característiques institucionals, que ens ajudarà a contextualitzar l'entorn on realitzarem la investigació. D'aquesta forma, amb aquest anàlisi previ del context, ens facilitarà informació rellevant i verídica que desconexíem i podem continuar amb el procés d'investigació.

2.2.2 Metodologia quantitativa

Tal com he anomenat anteriorment, per tal de donar una major validesa a les dades obtingudes per realitzar la investigació, utilitzaré la metodologia quantitativa com a recurs complementari a l'anterior. Aquesta metodologia permet de generalitzar els resultats més àmpliament i facilita la comparació entre estudis similars, ja que les dades obtingudes són més específiques (Hernández, 2014).

En aquest cas, com a tècnica de recollida d'informació en la metodologia quantitativa, utilitzaré el qüestionari. Com anomena Pérez (1991) “el qüestionari consisteix en un conjunt de preguntes, normalment de diversos tipus, preparat sistemàticament i acuradament, sobre els fets i aspectes que interessin en una recerca o avaluació, i que pot ser aplicat en formes variades, entre les quals destaquen la seva administració a grups o el seu enviament per correu” (Citat per García, 2003).

O com anomenen Meneses i Rodríguez (2016) “és l'eina que permet al científic social plantejar un conjunt de preguntes per a recollir informació estructurada sobre una mostra de persones, emprant el tractament quantitatiu i agregat de les respostes per a descriure la població a la qual pertanyen o contrastar estadísticament algunes relacions entre variables del seu interès”. Per tant, és una eina que ens permet recollir dades més estadístiques, sobre una població en concret, el qual ens permetrà obtenir informació més detallada i concreta per poder fer un contrast, posteriorment amb la informació qualitativa.

A diferència de l'entrevista, amb el qüestionari no s'estableix una comunicació directa amb els subjectes, ja que normalment només s'indica la finalitat de la investigació i el tractament de les dades. És important redactar les preguntes de forma que siguin directes i senzilles per facilitar als participants contestar de la forma més correcta possible, ja que el que es pretén és obtenir, d'una forma més ordenada i estructurada, informació sobre les persones investigades, a través de preguntes obertes i tancades.

3. Disseny de la investigació

La part pràctica del treball esta composta per la contextualització on he dut a terme la investigació, els objectius que persegueixo a través d'aquesta, el tipus de metodologia que he utilitzat i els instruments per fer la recerca.

3.1 Contextualització

Per realitzar la investigació del treball he escollit l'escola on he realitzat una part de les meves pràctiques del grau amb l'EAP² a Tarragona. Durant l'estada al centre, he pogut assistir a les diferents reunions que l'EAP² realitzava a les famílies, també he pogut participar en les reunions de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD), la qual cosa m'ha ajudat a conèixer com es treballava la comunicació entre família i escola amb l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Des del primer moment se m'ha facilitat participar en totes les accions educatives, i per començar el meu treball vaig fer-li una petita introducció a la directora del centre sobre el tema escollit per fer la investigació i em va facilitar els documents per poder fer un bon anàlisi. Els documents actuals, els quals he consultat per fer la meva investigació es troben en procés de revisió i actualització, però des del centre m'han facilitat fer les entrevistes als professionals per tal de tenir una informació més actualitzada sobre les accions que s'estan duent a terme actualment.

Es tracta d'un centre públic, amb titularitat del Departament d'Ensenyament. S'ubica en una zona educacional, on hi ha diversos centres de secundària, escoles i universitats. El nivell socioeconòmic de les famílies que pertanyen a la comunitat educativa es podria situar en un nivell mitjà.

El centre d'Educació Infantil i Primària consta de dues línies i està distribuït en dos edificis. En el primer s'ubiquen les aules d'Educació Infantil que compta amb una gran superfície exterior, on podem trobar un petit hort, una zona enjardinada i diverses estructures lúdiques. El segon edifici, el més gran, consta de catorze aules ordinàries d'Educació Primària, un SIEI³ anomenada l'aula del Far, un laboratori/taller, una aula de música, una aula de ciències TIC⁸, una aula d'idiomes, una biblioteca, una aula multisensorial, una estació meteorològica i aules de múltiples usos. L'edifici també està envoltat d'un gran pati exterior amb diferents zones, amb arbres i jardins, una zona coberta i dues pistes esportives equipades i també té a la seva disposició l'aula de psicomotricitat, la sala d'actes i el pavelló esportiu de la universitat.

El centre es defineix com una escola inclusiva. Els objectius generals per l'atenció a la diversitat dels alumnes i les seves necessitats educatives, contemplats en el PEC⁶ són els següents:

- Donar resposta a un model d'aprenentatge més inclusiu dels nens amb NEE¹ dins de l'escola ordinària.
- Ampliació de recursos als centres per atendre amb més eficàcia la diversitat.
- Aconseguir adquirir les competències bàsiques, d'acord amb les possibilitats de cada nen/a.
- Aconseguir que el procés de socialització permeti als alumnes, desenvolupar el màxim les seves capacitats.
- Proporcionar un procés d'apropament a la realitat quotidiana a partir de les pròpies experiències.
- Millorar els resultats d'aprenentatge dels alumnes amb NEE¹.

El centre compta amb una CAD (Comissió d'Atenció a la diversitat), composta per la Cap d'Estudis, la Mestra d'audició i llenguatge, la Mestra d'educació especial, un educador d'educació especial i l'EAP. L'equip es reuneix un cop al mes per concretar les mesures que s'aplicaran, la distribució de recursos i fer el seguiment de l'alumnat amb NEE¹ (Escola de Pràctiques, 2015).

Com he anomenat anteriorment, el centre compta amb la dotació d'un SIEI³. Es tracta d'un recurs per al centre dirigit a l'alumnat amb necessitats educatives especials derivades de limitacions molt significatives tant en el funcionament intel·lectual com en la conducta adaptativa, els quals requereixen al llarg de tota l'escolaritat, mesures i suports intensius per poder relacionar-se, participar i aprendre (Generalitat de Catalunya, 2021).

Els alumnes que reben aquest suport han de tenir l'informe de reconeixement de NEE¹ elaborat per l'EAP² i el PI (Pla de suport individualitzat) on els responsables de la seva elaboració són el tutor de l'aula ordinària juntament amb la col·laboració de l'equip docent, la tutora del SIEI³ i la intervenció de l'EAP².

L'aula està adaptada per atendre a les diferents característiques de l'alumnat que hi assisteix per poder donar una resposta educativa adequada, compten amb un espai de relaxació, un espai de treball i diferents materials per poder treballar. Aquest alumnat forma part del grup ordinari i assisteix aquesta aula de forma puntual per dur a terme les assignatures instrumentals a través del PI⁹ o quan hi ha problemes conductuals per poder donar resposta aquell moment de crisi durant l'horari lectiu. L'alumnat amb NEE¹, també rep de forma puntual suport a l'aula ordinària per tal que puguin seguir el contingut

curricular del seu curs corresponent, amb adaptacions, d'aquesta forma es proporciona una atenció més individualitzada als alumnes amb necessitats específiques.

Altres mesures que es duen a terme en el centre per atendre a la diversitat són el PA (Pla d'adaptació) i el SEP (Suport Escolar Personalitzat), que es tracta de fer desdoblaments a l'aula ordinària per tal d'adaptar els continguts als alumnes i donar una atenció més personalitzada.

La cap d'estudis és la responsable de coordinar i supervisar tots els procediments i actuacions en relació amb l'atenció a la diversitat (Escola de Pràctiques, 2018).

Sobre la comunicació família escola, el document de les Normes d'organització i funcionament de centre (NOFC), contempla diversos punts.

Acció tutorial:

- Informar els pares, mares o tutors/es sobre l'evolució educativa dels seus fills i filles oferint-los l'assessorament i l'atenció adequada i que han de tenir accés a tota la documentació referida al seu fill/a.
- Facilitar a pares, mares i tutors/ores l'exercici del dret i el deure de participar i implicar-se en el procés educatiu dels seus fills. Confeccionar la carta de compromís educatiu, que, entre els seus continguts específics, ha de recollir els compromisos del centre i la família pel que fa al seguiment de l'evolució dels alumnes.
- Implicar els alumnes i les seves famílies en el procés educatiu i en la dinàmica del centre. A la programació general s'haurà de preveure la planificació d'entrevistes, reunions col·lectives o altres actuacions que es considerin oportunes.

El document especifica que correspon al mestre/a tutor la relació amb les famílies dels alumnes i que s'ha de realitzar un mínim d'una entrevista al curs procurant que sigui abans d'acabar el segon trimestre. La petició de l'entrevista pot ser tant per part de la tutora com de la família (Escola de Pràctiques, 2018).

Per potenciar la comunicació, participació, implicació i el compromís i la corresponsabilitat entre família i escola el centre també compta amb la Carta de compromís educatiu, que han de signar les famílies i la direcció del centre.

3.2 Objectius i hipòtesis

Els objectius que m'he marcat per dur a terme la investigació són els següents:

1. Conèixer els aspectes fonamentals de la comunicació entre família i escola.
2. Analitzar els canals de comunicació que s'utilitzen actualment al centre.
3. Identificar si s'han introduït nous canals de comunicació a partir de la pandèmia i quina és la seva eficàcia.
4. Identificar la diferència que s'estableix en la comunicació quan hi ha alumnat amb NEE.
5. Analitzar la implicació de la família en el procés educatiu del seu fill o filla.

Hipòtesi:

1. La comunicació entre família-escola és essencial per afavorir el desenvolupament de l'alumnat amb necessitats educatives especials.
2. Les TIC⁸ afavoreixen la comunicació entre família i escola.

3.3 Estratègies metodològiques

En aquest apartat es recullen els instruments de recollida de dades, tant qualitatis com quantitatius, que s'han utilitzat i la temporalització de cada part del treball.

3.3.1 Instruments de recollida i tractament de les dades.

Com he esmentat anteriorment, primerament per dur a terme la meua investigació en el centre educatiu, vaig tenir una primera entrevista informal amb la directora del centre per tal d'exposar el meu treball i les hipòtesis plantejades per abordar la recerca.

Un cop plantejats els objectius i escollit el paradigma d'investigació utilitzat, he elaborat els instruments de recollida de dades. Com he esmentat anteriorment, primerament he utilitzat la metodologia qualitativa i els instruments escollits per fer la recerca han sigut l'entrevista semiestructurada i l'anàlisi de dades.

Les entrevistes les he dut a terme a tres professionals del centre per obtenir diferents punts de vista sobre la comunicació entre família i escola. La primera va dirigida a la cap d'estudis del centre, per veure com s'aborda aquesta temàtica des de direcció i quines són les accions que es duen a terme. La segona va dirigida a una mestra d'aula

ordinària, per veure la importància que li dóna, quins són els canals més utilitzats i si es dóna una especial atenció a l'alumnat amb NEE¹. Per últim, he realitzat l'entrevista a l'Educadora d'Educació Especial (EEE), per veure si utilitza canals de comunicació diferents de l'aula ordinària i de quina forma ho aborda. Les dues primeres entrevistes les hem realitzat a través de videoconferència i l'última a través del correu, amb una autorització prèvia sobre la protecció de dades i han estat enregistrades amb veu, per poder realitzar posteriorment una interpretació de les dades i extreure resultats.

L'altra tècnica de recollida d'informació qualitativa que he utilitzat és l'anàlisi de documents. He analitzat els documents del centre disponibles a la seva pàgina web, com són les NOFC⁵, el PEC⁶ i la Carta de Compromís Educatiu. A través de la primera entrevista informal realitzada a la directora del centre, em va informar que els documents es trobaven en procés d'actualització, i per tant ho he tingut en compte a l'hora de realitzar les entrevistes, per tal d'obtenir la informació actualitzada. L'accés aquestes dades internes m'ha permès accedir a una font d'informació vàlida i fiable per tal de poder ampliar els meus coneixements de cara a la cerca d'informació. En els documents s'especifica les actuacions que es duen a terme i de quina forma, sobre la comunicació entre la família i escola, i a partir d'aquí també m'ha ajudat a elaborar les entrevistes als professionals del centre amb la informació que no estava detallada.

Com a tècnica de recollida d'informació quantitativa he utilitzat el qüestionari, per tal d'aproximar-nos d'una forma més específica a l'opinió que tenen les famílies vers la comunicació que s'estableix amb l'escola. El qüestionari ha anat dirigit a les famílies de l'alumnat amb NEE¹ del centre, en l'etapa d'Educació Primària. La difusió del qüestionari s'ha realitzat a través de la plataforma digital que utilitza el centre anomenada Dinantia. Aquesta plataforma ens ha permès fer una difusió ràpida i directa a la mostra escollida per contestar el qüestionari.

3.3.2 Temporalització de la investigació

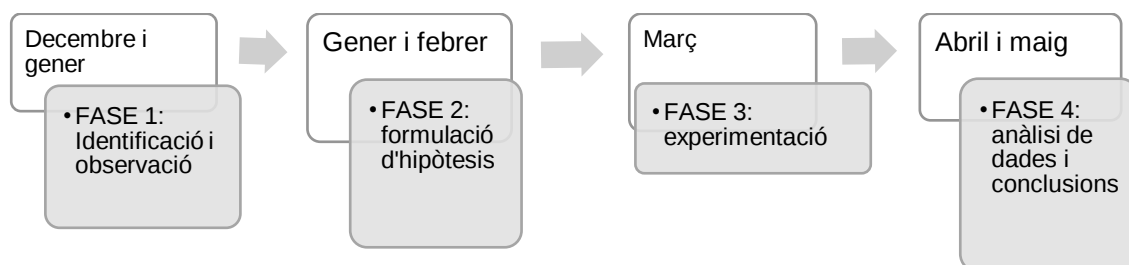
El procés d'investigació, que té com a objectiu principal analitzar la comunicació família escola quan hi ha alumnat amb NEE¹, l'he dividit en quatre fases:

1. Fase d'identificació i observació: en aquesta primera fase s'identifiquen les problemàtiques i s'escull l'enfocament de la investigació. Aquesta primera fase es va iniciar al desembre, on em vaig plantejar el tema a investigar, i a partir d'aquí vaig començar a fer una recerca bibliogràfica a partir de la lectura

d'articles i llibres especialitzats, per tal de construir un marc teòric per fonamentar la meua investigació.

2. Fase de formulació d'hipòtesis: aquesta segona fase consisteix en la formulació de les hipòtesis, que es refereixen a les qüestions plantejades sobre el tema a investigar. Aquesta segona fase va començar al gener quan vaig iniciar la meua estada de pràctiques a dues escoles, ja que vaig poder conèixer la realitat i a partir d'aquí qüestionar-me les línies d'investigació per fer la recerca.
3. Fase d'experimentació: Un cop feta la recerca bibliogràfica, plantejats els objectius i les hipòtesis de la investigació, en aquesta fase es comproven i verifiquen les hipòtesis plantejades de la fase anterior, a partir de les tècniques de recollida de dades utilitzades. Aquesta fase la vaig iniciar al març, on vaig dur a terme una anàlisi documental, vaig passar les entrevistes als professionals del centre i per últim, els qüestionaris a les famílies.
4. Fase d'anàlisi de dades i conclusions: un cop passades les tècniques de recollida de dades quantitatives i qualitatives, al mes d'abril vaig començar a fer un recull de totes les dades obtingudes a partir d'aquestes tècniques i vaig treure les conclusions a partir dels resultats obtinguts (Institut Obert de Catalunya, nd).

Estructura de la temporalització de les fases plantejades:

3.4 Rigor científic

Els instruments utilitzats anteriorment ens faciliten la recollida i el registre d'informació sobre la investigació, per tal que aquests instruments es consideren científics han d'ajustar-se als requisits de fiabilitat i validesa (Institut Obert de Catalunya, n.d)

Per tal que els instruments utilitzats durant la investigació s'adeqüin als criteris de validesa i que segueixin els criteris adients al rigor científic, m'he basat en els criteris plantejats per Lincoln i Guba (1983).

1. **Credibilitat:** la investigació s'ha dut a terme en un únic context. Primerament, s'ha utilitzat la triangulació d'instruments, és a dir, la utilització de diversos instruments tant qualitius com quantitatius per dur a terme una contrastació de les dades obtingudes a partir d'aquests i la triangulació de subjectes, amb el propòsit de buscar consistència en les dades recollides, coneixent l'opinió tant dels professionals del centre, com de les famílies implicades.
2. **Transferibilitat:** els resultats obtinguts en aquesta investigació no són transferibles ni aplicables a altres contextos, ja que els instruments s'han elaborat partint d'un únic context, però sí que podrien servir de referent per poder dur a terme una investigació amb característiques semblants.
3. **Dependència:** aquest criteri implica el nivell de consistència o l'estabilitat de les dades recollides. A causa de les múltiples variables que poden sorgir en el context i els canvis constants que es produeixen habitualment en el món social, no es pot assegurar una estabilitat en els resultats si es torna a dur a terme la investigació.
4. **Confirmabilitat:** aquest criteri permet conèixer el paper de l'investigador durant el procés. El grau d'implicació de l'investigador durant tot el procés ha estat neutral, per tal de no interferir i influenciar en les dades obtingudes a través dels diferents instruments utilitzats. Es pot comprovar a partir de les transcripcions textuais de les entrevistes realitzades o els àudios amb l'enregistrament d'aquestes. Abans d'aplicar els instruments de recollida de dades, sempre s'ha informat amb anterioritat quin és l'objecte d'estudi i quin serà el tractament de les dades recollides, on podem trobar la conformitat dels participants en l'annex 7.4 (Lucía et al., 2012).

Els instruments utilitzats han estat prèviament validats per tres professionals experts en la matèria, una mestra d'Educació Primària, una Treballadora Social i una Psicòloga. Per dur a terme aquesta validació s'ha passat els instruments als diversos professionals i s'han basat en els següents criteris per conèixer si els instruments s'adequaven a la investigació.

Per realitzar la validació dels instruments es va presentar a cada professional una taula amb tres criteris (rellevància, pertinença i univocitat) per valorar cada ítem. M'he basat en els criteris que utilitzen Rendón , L. M., i Ortega, J. A. (2018), per validar els instruments en una investigació.

Professional 1 (mestra d'Educació Primària)

- Entrevista Cap d'estudis

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7		X		X		X
8	X		X			
9	S'ha introduït després de la validació					
10	X		X		X	
11	X		X		X	
12	X		X		X	

En l'ítem 7, la pregunta plantejada era: "Què creus que han aportat aquests nous canals?". La professional creu que la pregunta no estava ben plantejada, i que per tant les respostes que podria rebre podrien ser confuses. A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "Si heu introduït nous canals de comunicació, creus que s'ha produït una millora?"

- Entrevista Educadora Educació Especial

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3		X		X		X
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	

En l'ítem 3 la pregunta plantejada era: "Quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a de l'aula". La professional creu que també s'han d'incloure els altres professionals que intervenen. A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "Quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a de l'aula i altres professionals implicats en la resposta educativa de l'alumne/a?".

- Entrevista Mestra de l'aula ordinària

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10		X		X		X
11	X		X		X	

En l'ítem 10 la pregunta plantejada era: "Amb l'alumnat amb NEE, quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a del SIEI?", com en l'anterior entrevista, la professional creu que també s'ha de fer èmfasi als altres professionals que estan implicats. A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "Amb l'alumnat amb NEE, quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a del SIEI i altres professionals implicats en la resposta educativa de l'alumne/a?".

- Qüestionari a les famílies

ÍTEMS	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	
11	X		X		X	

Professional 2 (Treballadora Social)

- Entrevista Cap d'estudis

ÍTEMS	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	S'ha introduït després de la validació					
10	X		X		X	
11	X		X		X	
12	X		X		X	

La professional creu que totes les preguntes són correctes, però que s'hauria d'introduir una pregunta referent als obstacles que ens podem trobar per establir una bona comunicació amb la família, per tant hem introduït l'ítem 9: "En quins obstacles us podeu trobar?".

- Entrevista Educadora Educació Especial

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	

- Entrevista Mestre de l'aula ordinària

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	
11		X		X		X

En l'ítem 11 la pregunta plantejada era: "Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla?". La professional creu que s'hauria d'enfocar la pregunta a les famílies amb infants amb NEE, per comprovar si creuen que ja una major implicació per part del centre a diferència de les altres famílies.

A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla? Canvia aquest grau d'implicació quan hi ha un alumne/a amb NEE?"

- Qüestionari a les famílies

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X			X	X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	
11	X		X		X	

En l'ítem 6 la pregunta plantejada era: "La comunicació que s'estableix a través d'aquests canals és bidireccional?". La professional afirma que la pregunta és rellevant, però que fa falta explicar que significa comunicació bidireccional, per tal que la pregunta s'entengui millor. A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "La comunicació que s'estableix a través d'aquests canals és bidireccional? És a dir, podeu comunicar-vos directament amb el centre o només rebeu informació?".

Professional 3 (Psicòloga)

- Entrevista Cap d'estudis

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	S'ha introduït després de la validació					
10	X		X		X	
11	X		X		X	
12	X		X		X	

- Entrevista Educadora Educació Especial

	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
ÍTEMS	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X			X	X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	

En l'ítem 8 la pregunta plantejada era: "Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu?". El professional creu que seria rellevant preguntar quina millora es podria aportar per millorar aquests canals. A partir d'aquí he replantejat la pregunta: "Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu? Creus que es podria aportar una millora?"

- Entrevista Mestra de l'aula ordinària

ÍTEMS	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	
11	X		X		X	

- Qüestionari a les famílies

ÍTEMS	Rellevància		Pertinença		Univocitat	
	SI	NO	SI	NO	SI	NO
1	X		X		X	
2	X		X		X	
3	X		X		X	
4	X		X		X	
5	X		X		X	
6	X		X		X	
7	X		X		X	
8	X		X		X	
9	X		X		X	
10	X		X		X	
11	X		X		X	

Un cop realitzada la validació dels instruments per part dels professionals, he replantejat algunes preguntes a partir dels suggeriments. A continuació, podem trobar els instruments definitius que he utilitzat per dur a terme la recollida de dades, en l'apartat 7 dels annexos.

4.Desenvolupament

En l'apartat de desenvolupament hi podem trobar els resultat de la investigació que estan vinculats a cada instrument de recollida de dades, utilitzats de forma cronològica. Els resultats que analitzarem en primer lloc, pertanyen a l'anàlisi documental que vaig dur a terme amb els documents oficials del centre on he dut a terme la investigació, en segon lloc als qüestionaris realitzats a les famílies amb alumnat amb NEE¹ i finalment a les entrevistes realitzades als professionals del centre.

4.1 Recollida i anàlisi de dades

En aquest apartat es recull el procediment seguit per l'aplicació dels instruments i l'anàlisi i recollida de dades obtingudes a partir d'aquests.

Un cop realitzada l'entrevista informal amb la directora del centre, la qual em va facilitar en tot moment l'aplicació dels instruments de recollida de dades, primerament vaig dur a terme l'anàlisi documental per tal de conèixer quines estratègies utilitzaven per comunicar-se amb la família i de quina forma, com també el tractament que tenien amb l'atenció a la diversitat.

Un cop fer l'anàlisi documental, i basant-me en els objectius marcats per dur a terme la investigació, vaig elaborar la resta d'instruments de recollida d'informació. Pel que fa als qüestionaris, el centre em va facilitar fer una difusió a través de la plataforma digital, el qual vaig obtenir un total de vint resultats de diferents famílies del centre amb fills amb NEE¹.

Per realitzar les entrevistes, en primer lloc em va facilitar el correu dels professionals del centre, per tal que em pogués posar en contacte amb ells per exposar el tema de la meua investigació i poder-les realitzar. A causa de la incompatibilitat d'horaris, vaig acordar realitzar les entrevistes amb els professionals per videoconferència i enregistrar-les amb veu, i l'altra a través del correu per poder realitzar posteriorment la transcripció de les dades obtingudes.

4.1.1 Resultats vinculats a l'anàlisi documental

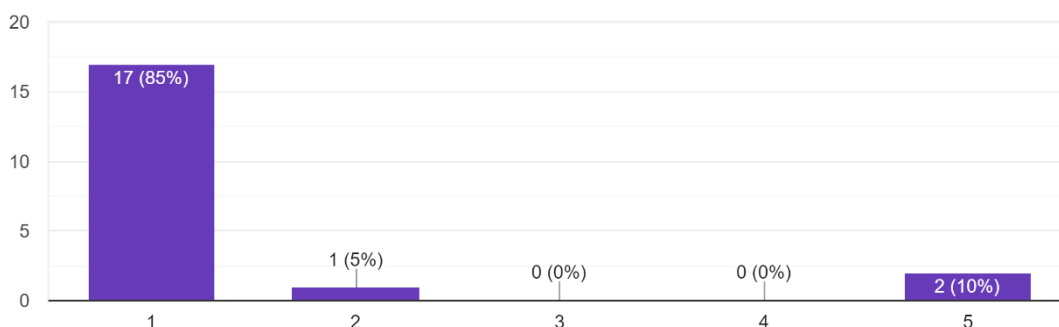
A través de l'anàlisi dels diferents documents del centre, he pogut observar la importància que se li atribueix a l'atenció a la diversitat en aquest centre. Es defineixen com una escola inclusiva, i per tant, tenen en compte les diferents característiques de l'alumnat per donar una resposta educativa adequada la situació de cada alumne. En el PEC⁶ es contemplen diversos punts dirigits a l'alumnat amb NEE¹ i a les seves famílies. En el NOFC⁵, també s'estableixen els drets i deures de les famílies per rebre la informació necessària sobre el desenvolupament del seu fill o filla, tenir accés a la documentació necessària, i el dret a participar i implicar-se durant tot el procés educatiu. Aquest document, també especifica que s'ha d'establir com a mínim una reunió amb el tutor per curs. Per últim, també comptem amb la carta de compromís educatiu, que va dirigit a les famílies.

4.1.2 Resultats vinculats als qüestionaris

Amb els resultats obtinguts en els qüestionaris s'ha pogut comprovar l'opinió de les famílies amb alumnat amb NEE¹, sobre la comunicació amb l'escola. He rebut un total de vint respostes a través de la plataforma digital Dinantia, les quals han estat majoritàriament positives. A continuació detallaré algunes els resultats obtinguts:

- **Pregunta 1:** Quina importància li doneu a la comunicació entre família i escola?

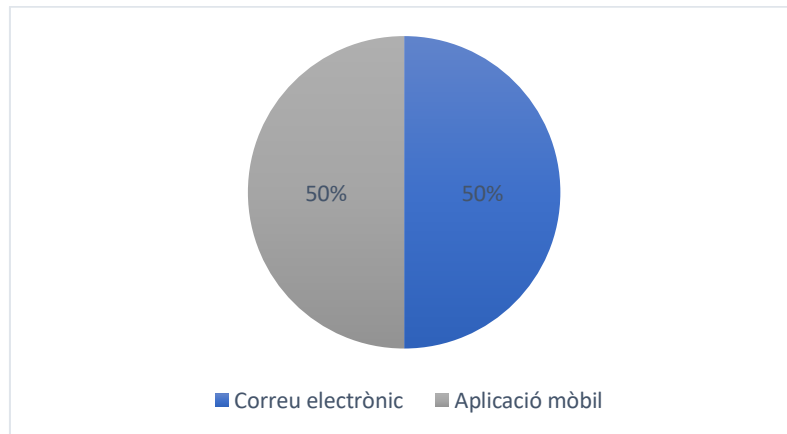
En aquesta primera pregunta, és pot comprovar que la gran major part de les famílies li donen molt importància la comunicació que s'estableix entre la família i l'escola, amb un 85% de les respostes.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 2:** Quins són els canals de comunicació que utilitza el centre per comunicar-se amb vosaltres?

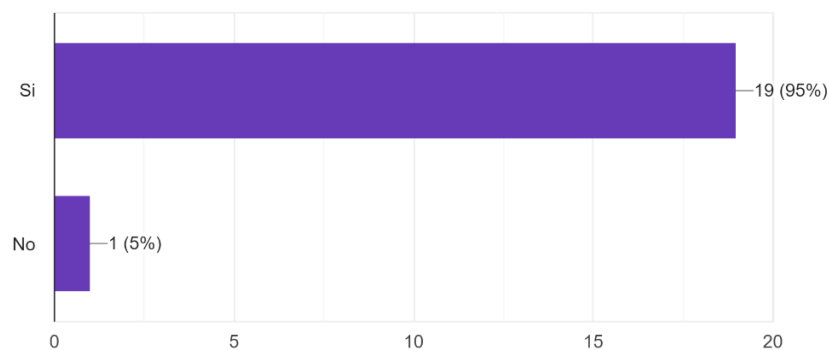
Segons els resultats, els canals de comunicació més utilitzats per part del centre per comunicar-se amb les famílies són el correu electrònic i l'aplicació mòbil amb la plataforma digital Dinantia.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 3:** Creus que són eficients aquests canals?

Un 95% de les famílies afirma que els canals de comunicació utilitzats per part del centre són eficients.

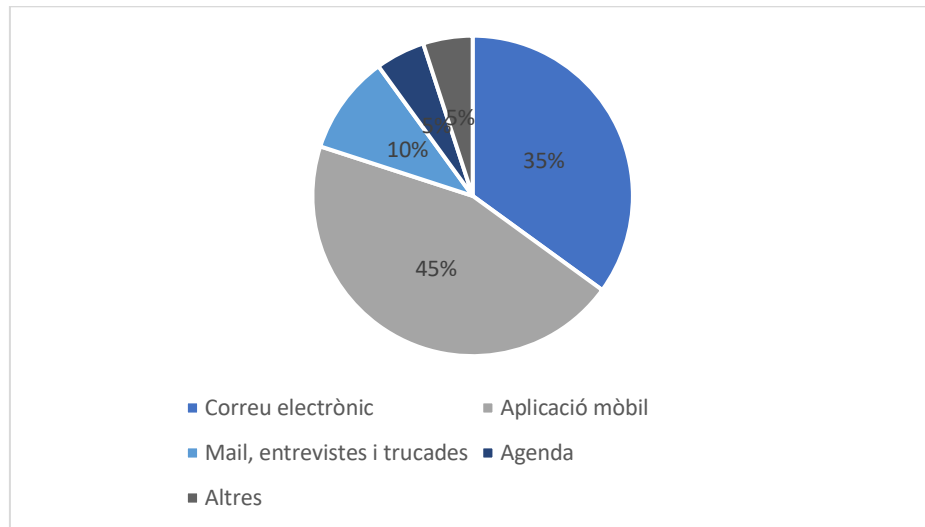

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 4:** Quins canals de comunicació utilitza el tutor/a del teu fill/a per comunicar-se amb vosaltres?

En aquesta pregunta es pot comprovar que els canals més utilitzats per part de la tutor/a són el correu electrònic i la plataforma digital Dinantia, igualant els resultats de l'anterior pregunta sobre els canals utilitzats per part del centre.

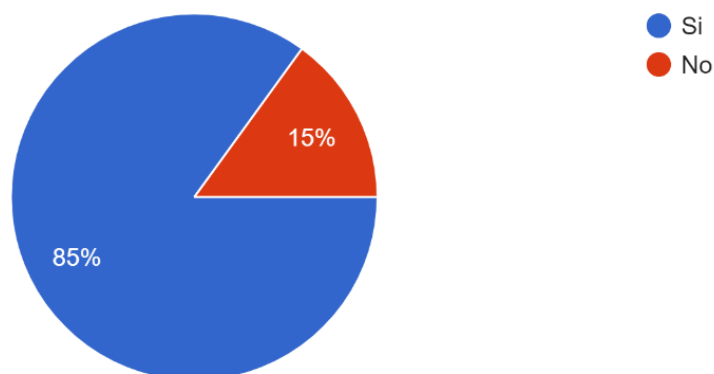
També ja una menor nombre de respostes on nombren altres canals de comunicació utilitzats com poden ser l'agenda o les entrevistes.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 5:** Creus que són eficients aquests canals?

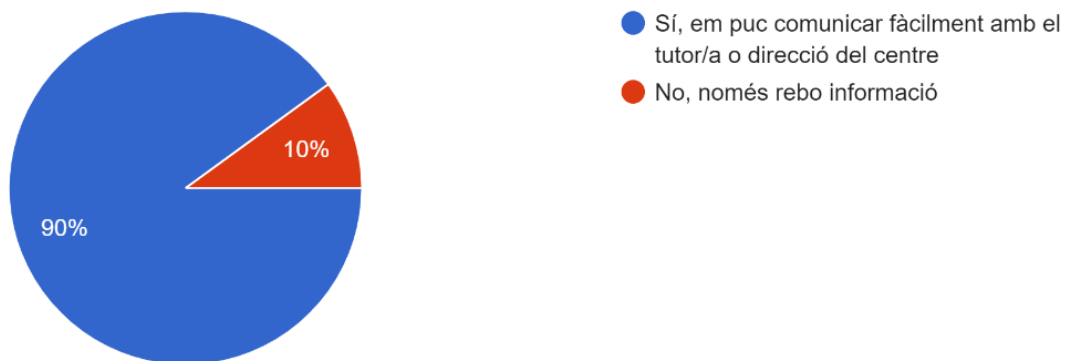
La gran major part de les famílies, amb un 85% de les respostes, afirma que els canals de comunicació utilitzats per part de la tutora són útils.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 6:** La comunicació que s'estableix a través d'aquests canals és bidireccional? És a dir, podeu comunicar-vos directament amb el centre o només rebeu informació?

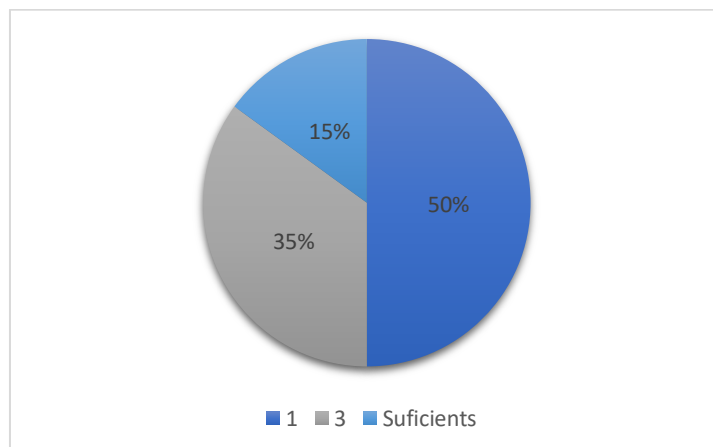
Comparant la pregunta amb l'anterior, podem veure que les famílies que afirmen que aquests canals són eficients valoren que aquesta comunicació sigui bidireccional, i que ells també es puguin comunicar amb el tutor. Per tant s'han obtingut quasi els mateixos resultats.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 7:** Quantes reunions realitzeu amb el tutor/a durant el curs? Creus que són suficients?

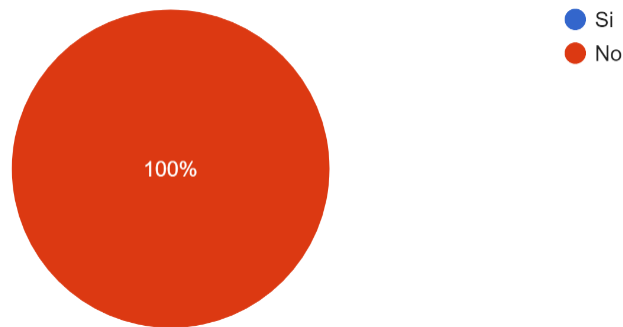
Un 50% de les famílies afirma que realitza una entrevista per trimestre al curs, és a dir, 3 per curs i un 35% que en realitzen una per curs. Aquest 35% afirma que són necessàries més entrevistes per curs i la resta creu que són suficients.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 8:** Creus que hi ha obstacles per comunicar-vos amb el tutor/a o el centre?

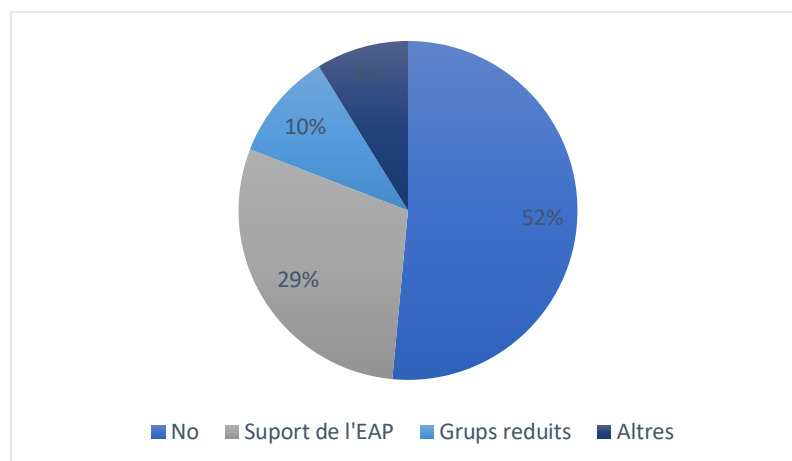
La totalitat de les famílies afirma que no té cap obstacle per comunicar-se amb el tutor del seu fill o filla.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 10:** Si el vostre fill/a presenta necessitats educatives especials, creus que s'utilitza algun suport addicional per intercanviar informació? De quina forma?

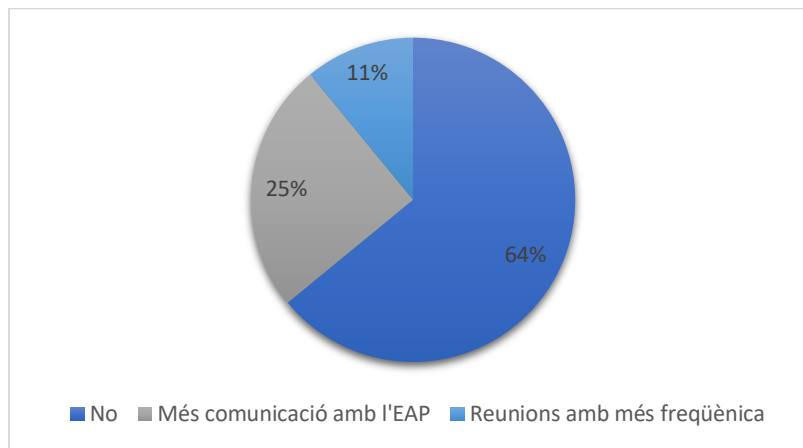
Amb 14 respostes obtingudes, més d'un 50% afirmen que no s'utilitzen més suport addicionals, encara que alguns afirmen que realitzen les entrevistes amb l'EAP, com a suport addicional.

Font: elaboració pròpia

- **Pregunta 11:** Afegiríeu alguna proposta de millora o algun aspecte que voldríeu canviar respecte a la comunicació amb el tutor/a o altres professionals implicats en l'educació del vostre fill/a?

En quant a les propostes de millora la gran major part de les famílies no afegiria res, però algunes expressen que s'hauria d'establir una major comunicació amb l'EAP o establir reunions amb major freqüència.

Font: elaboració pròpia

Per tant, he comprovat que els les famílies de l'alumnat amb NEE¹ del centre li donen una gran importància a la comunicació que s'estableix amb el centre i que, per tant, aquesta és essencial per establir línies de treball conjunes. Els canals utilitzats, tant pel centre per emetre comunicació general, com per part de la tutora per fer un correcte seguiment del desenvolupament de l'alumne, tenen una valoració molt positiva. També podem comprovar que les TIC⁸ són molt utilitzades i que els principals canals de comunicació s'estableixen a partir d'aquestes, per donar una comunicació més directa, bidireccional i amb major freqüència.

4.1.3 Resultats vinculats a les entrevistes

Per elaborar l'anàlisi de les dades obtingudes a partir de les entrevistes realitzades als professionals del centre educatiu, a continuació es detallen les respostes obtingudes en cada ítem, sobre els tres professionals entrevistats:

Resultats obtinguts			
Ítems (preguntes)	Cap d'estudis	Mestra aula ordinària	Educadora Educació Especial
Importància comunicació família-escola	Moltíssima importància. Treball conjunt.	Molta importància.	Molta importància.
Objectius principals	Establir una complicitat amb les famílies. Agents col·laboradors	Actuar en la mateixa direcció i ajudar als alumnes a avançar. Important fer un treball conjunt.	Millorar el procés d'ensenyament aprenentatge dels alumnes.
Canals de comunicació utilitzats	Pàgina web, Instagram, reunions amb plataforma Meet.	Plataforma Dinantia, trobades informals a les entrades i sortides, telèfon del centre, entrevistes via Meet. L'agenda ha quedat més oblidada.	Coordinacions, correu electrònic, WhatsApp o trucades per telèfon.

Obstacles comunicació	Manca d'expertesa digital per part d'algunes famílies. Utilització no adequada de la plataforma per part de les famílies (fora de l'horari escolar).	Les famílies no respecten l'horari per enviar els missatges a través de la plataforma.	La disponibilitat horària o eines TIC disponibles per part de les famílies.
Nous canals de comunicació	Plataforma Dinantia i reunions a través de Meet.	Plataforma Dinantia i entrevistes via Meet.	Plataforma Dinantia, entrevistes via Meet o videotrucades per WhatsApp.
Canals eficients i útils	Sí. Comunicació molt fluïda i mediàtica gràcies a la plataforma.	Sí, funcionen bastant bé.	Són molt eficients i útils per informar. Però no s'han d'oblidar el contacte físic per fer un bon seguiment.
Freqüència de les entrevistes	-----	Mínim una per curs, si és necessari s'estableixen més.	Es realitzen tantes com siguin necessàries.
Canals de comunicació alumant amb NEE	Tot el que tenim a l'abast. Telèfon, entrevistes presencials amb col·laboració amb l'EAP, plataforma digital per una comunicació diària.	Entrevistes presencials. Contacte molt més constant i mutu.	-----

Les TIC han millorat la comunicació	Sí. La plataforma digital ha permès una comunicació més directa amb el tutor i ha fet augmentar la relació entre els diferents agents.	Sí, han millorat la comunicació.	Per suposat, fan augmentar enormement la comunicació donant facilitats. Són mitjans ràpids i eficaços.
Grau d'implicació de les famílies	Per part de les famílies amb alumnat amb NEE és total i absoluta.	En general, hi ha un bon grau d'implicació. Alumnat amb NEE, hi ha un major grau d'implicació.	En general és bona i molt bona amb aquelles famílies d'alumnes amb SIEI.

A partir de les entrevistes realitzades, he pogut comprovar que els tres professionals coincideixen amb la majoria de les respostes obtingudes a través de les entrevistes realitzades. Primerament, tots els professionals li donen molta importància aquesta comunicació i veuen essencial dur a terme un treball conjunt amb les famílies. A través dels nous canals introduïts per la pandèmia, també coincideixen que aquests han fet millorar la comunicació, tot i els petits obstacles que s'han pogut trobar en l'aplicació d'aquests nous canals, afirmen que les TIC⁸ han millorat la comunicació. També veuen essencial que la comunicació amb les famílies amb alumnat amb NEE¹ s'ha d'establir de forma més freqüent i directa per donar una resposta educativa més adequada a l'alumne. Per últim, creuen que el grau d'implicació en les famílies és bo, i que es veu incrementada amb les famílies amb fills amb NEE¹.

5. Conclusions

En aquest apartat es relacionen, els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi i la interpretació de les dades obtingudes mitjançant els instruments, amb les hipòtesis i objectius plantejats a l'inici per dur a terme la investigació. A continuació determinaré les conclusions de la investigació.

La primera hipòtesi plantejada per la recerca va ser: "La comunicació família-escola és essencial per afavorir el desenvolupament de l'alumnat amb necessitats educatives especials". Així doncs, a partir dels resultats obtinguts, podem afirmar que es verifica aquesta hipòtesi per les següents raons. Tal com afirma l'autor de León (2011), entre família i escola és essencial establir uns objectius comuns i formes d'actuar conjuntes per tal que l'alumne tingui un correcte desenvolupament, ja que del contrari hi pot haver repercussions negatives cap a l'alumne. Per altra banda, Collet i Tort (2011), també remarquen que els vincles que s'estableixen han de ser de qualitat, ja que són aquests vincles positius els que afavoreixen, sostenen i possibiliten els aprenentatges de l'alumnat i les competències adquirir en cada etapa.

Per tant, podem afirmar que aquests vincles de qualitat poden aportar nombrosos beneficis al desenvolupament del nen, i posant especial èmfasi en l'alumnat amb NEE¹, ja que com he pogut comprovar en les entrevistes realitzades als professionals del centre, aquest vincle i contacte amb la família d'aquest alumnat s'ha d'incrementar i donar una especial atenció per tal de fer un bon acompanyament durant la seva escolarització. Tal com afirma l'Educadora d'Educació Especial en l'entrevista, els objectius que persegueixen a través d'aquesta comunicació és fer un seguiment dels aprenentatges acadèmics dels alumnes, però també treballar els aspectes afectius i emocionals dels seus fills o filles. Per tant, aquesta part emocional també s'ha de tenir molt en compte per tal d'aconseguir uns bons resultats en el desenvolupament de l'alumne i un aspecte que s'ha de tractar amb l'intercanvi d'informació que es fa amb les famílies.

La segona hipòtesi plantejada per realitzar la recerca és: "Les TIC⁸ afavoreixen la comunicació entre família i escola". A través de la investigació realitzada a través del marc conceptual i l'anàlisi dels resultats obtinguts a partir dels diferents instruments de recollida de dades utilitzats, podem verificar aquesta hipòtesi per les diferents raons.

Tal com afirma Oliver et al (2020), la pandèmia ha portat l'obligació d'adoptar un aprenentatge precipitat sobre les noves tecnologies, ja que aquestes han estat essencials per poder establir una comunicació entre família i escola durant el confinament i els posteriors mesos a causa de les restriccions establertes. Per tant, com

afirmen els professionals durant les entrevistes, alguns cops s'han trobat amb manca d'expertesa digital per part d'algunes famílies i s'han trobat alguns obstacles a l'inici del curs quan van introduir els nous canals de comunicació a través de les TIC⁸. Però tot i això afirmen que amb el pas del temps s'ha pogut anar resolent i actualment totes les famílies hi participen activament.

A través de les diferents entrevistes realitzades he pogut afirmar que s'han introduït nous canals de comunicació a partir de la pandèmia. Des del centre, han introduït la plataforma digital anomenada Dinantia, les reunions telemàtiques via Meet, i en algunes ocasions, les videotrucades a través de WhatsApp. Segons les diferents respostes dels professionals en les entrevistes, afirmen que la plataforma ha generat nombrosos beneficis en la comunicació amb les famílies, ja que aquesta ha permès establir una comunicació bidireccional, fluïda i més directa. Anteriorment utilitzaven l'agenda com a canal de comunicació per informar d'aspectes puntuals i el que ha facilitat aquesta plataforma és que la família pugui donar una resposta més immediata al tutor, ja que al ser una aplicació per al mòbil les famílies tenen un accés més ràpid, i com afirma la cap d'estudis del centre, això ha fet que augmentes la relació entre família i tutor.

Les reunions via Meet també han facilitat les reunions entre la família i el centre, ja que anteriorment per la disponibilitat de les famílies per assistir al centre molts cops dificultava realitzar-les, i a través d'aquesta plataforma ha facilitat la connexió entre els dos agents, ja que tots dos es poden connectar des de qualsevol lloc i poder intercanviar aspectes sobre el desenvolupament de l'alumne. Encara que, amb l'alumnat amb NEE¹, s'han prioritzat les entrevistes presencials sempre que sigui possible, ja que des del centre es considera que s'ha d'establir una relació més de confiança i la presencialitat és essencial per reforçar aquest aspecte. Ortin i Carrasco (n.d) també afirmen que és essencial crear aquest clima de confiança a les famílies des del primer contacte, per tal d'ajudar-los en aquest procés i mostrar-los seguretat, perquè es vegin acompanyats durant tot el procés d'escolarització del seu fill o filla. Des del centre prioritzen la comunicació amb aquestes famílies i que aquesta pugui ser bidireccional i immediata per tal de comunicar la mínima incidència i poder actuar amb rapidesa davant de qualsevol incident, o simplement per intercanviar informació sobre l'evolució que està tenint l'alumne durant el seu procés d'aprenentatge.

Un altre canal de comunicació que ha introduït el centre a partir de la pandèmia és la xarxa social d'Instagram, com sabem és una aplicació per penjar fotos i els seguidors poden interactuar sobre els continguts. Aquesta aplicació ha permès al centre mostrar a les famílies quines són les activitats que s'estan realitzant, i tal com afirma la cap

d'estudis, ha donat molt bon feedback en les famílies perquè és una aplicació que quasi tothom té i és molt fàcil d'utilitzar.

Per tant, podem afirmar, que aquests canals han fet millorar la comunicació entre família i escola, ja que com diuen els diferents professionals actualment la comunicació és molt més fluïda, mediàtica i directa gràcies a la introducció dels nous canals mitjançant les TIC⁸, que no pas anteriorment quan utilitzaven l'agenda o les reunions es realitzaven totes presencialment.

Finalment, des del centre s'afirma que la implicació de les famílies en el centre és bona i que aquesta es veu augmentada quan hi ha alumnat amb NEE¹.

5.1 Línies d'investigació futures i propostes de millora

A partir de l'anàlisi de dades duta a terme, es plantegen línies d'investigació futures i propostes de millora per poder continuar amb la investigació duta a terme en aquest treball, en un futur.

La investigació s'ha dut a terme en un centre públic, en l'etapa de l'Educació Primària. A través dels resultats obtinguts amb els diferents instruments de recollida de dades, tant qualitatives com quantitatives he pogut verificar les dues hipòtesis plantejades anteriorment. Per tal de dur a terme una investigació més exhaustiva, com a proposta de millora per dur a terme una línia d'investigació futura, es podria dur a terme aquesta investigació en un altre centre educatiu amb diferents característiques, com per exemple un centre concertat o una escola rural, per tal de poder contrastar els diferents resultats obtinguts i veure si d'aquesta forma també podem verificar les hipòtesis plantejades en la investigació.

D'aquesta forma es podria dur a terme un contrast de les dades obtingudes amb els instruments utilitzats i veure quines són les variants que poden interferir en aquest procés de comunicació que s'estableix entre família i escola, i quins són els canvis més significatius que hi ha entre un centre públic i un concertat.

Com de la mateixa forma, també es podria dur a terme la investigació, primerament en un centre on el nivell socioeconòmic de les famílies sigui baix i en segon lloc, en un altre centre on el nivell socioeconòmic sigues mitjà-alt. Amb aquesta investigació, i contrastació de les dades que poguéssim obtenir amb els diferents instruments

plantejats, es podria comprovar si s'utilitzen les TIC⁸ per millorar els canals de comunicació i si totes les famílies tenen accés aquestes, depenent del seu nivell socioeconòmic. De forma que es podria contrastar si els canals de comunicació utilitzats són eficients o, al contrari, si es redueix la seva efectivitat al no tenir accés a les TIC⁸.

A través d'aquestes propostes, es podrien continuar investigant i aportant millores per tal de millorar la comunicació entre família i escola amb alumnat amb NEE¹, un aspecte essencial perquè l'alumne tingui un correcte desenvolupament durant la seva etapa educativa.

6. Bibliografia

- Alomar, E., Camarasa, D., Fontanet, A., Miret, M.A., Sans, L., Simó, D. & Solé, C. (n.d) Disseny universal per a l'aprenentatge i intervenció educativa Blanquerna - URL Extret de: <http://blogs.blanquerna.edu/disseny-universal-aprenentatge-intervencio-educativa/educacio-inclusiva-antecedents-i-estat-actual/>
- Aguiar, G., Demothenes, Y. i Campos, I. (2020). La participación familiar en la inclusión socioeducativa de los educandos con necesidades educativas especiales. *Mendive. Revista de Educación*, 18(1), 120-133.
- Blasco, T., & Otero, L. (2008). Técnicas conversacionales para la recogida de datos en investigación cualitativa: La entrevista (I). *Nure Investigación*. nº33, Marzo – Abril 08.
- Barrientos, J. (2018). Guia d'educació inclusiva a l'assignatura de tecnologia a l'E.S.O. La visió Universal de l'aprenentatge.
- Cabrera, M. (2009). La importància de la col·laboració família-escola en la educació. *Revista Innovación y experiencias educativas*.
- Catalunya. "Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu". *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (19 d'octubre del 2017), núm. 7477.
- Catalunya. Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària. ". *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (23 de juny del 2015), núm. 6900.
- Catalunya. Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. Generalitat de Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (2 de juliol del 2010), núm. 5641.
- Catalunya. "Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació". *Diari oficial de la Generalitat de Catalunya* (16 de juliol 2009), núm. 5422
- Collet, J., & Tort, A. (2011). *Famílies, escola i èxit. Millorar els vincles per millorar els resultats*. 64–65. Fundació Jaume Bofill.
- Contreras, L. M. (2011). Tendencias de los paradigmas de investigación en educación. *Investigación y Postgrado*, 26(2), 161-178. Recuperat el 31 de març de 2021, de http://ve.scielo.org.sabidi.urv.cat/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S1316-00872011000200006&lng=es&tlng=es.

De León, B. (2011). La relación familia-escuela y su repercusión en la autonomía y responsabilidad de los niños/as. Universitat de Barcelona.

Informació i comunicació (n.d.). Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament.

Departament d'Ensenyament. (2014). Inclusió. Projecte de convivència i èxit educatiu. Generalitat de Catalunya.

Dulzaides, I, Elinor, M, i Molina, A.M. (2004). Análisis documental y de información: dos componentes de un mismo proceso. *ACIMED*, 12(2), 1. Recuperat el 12 d'abril de 2021.

Escola de Pràctiques (2018). Normes d'Organització i Funcionament de Centre (NOFC). Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Extret de: <https://agora.xtec.cat/ceip-practiques-tarragona/wp-content/uploads/usu583/2019/11/NOFC-Normes-dorganitzaci%C3%B3-ifuncionament.pdf>

Escola de Pràctiques (2015). Projecte Educatiu de Centre. Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. Extret de: <https://agora.xtec.cat/ceip-practiques-tarragona/projecte-educatiu/>

Fernández (n.d). La entrevista en la investigación cualitativa. Universidad de Costa Rica. *Revista Pensamiento actual*.

García, T. (2003). El cuestionario como instrumento de investigación/ evaluación. Etapas del Proceso Investigador. INSTRUMENTACIÓN.

García, M. P., Hernández, M. Á., Parra, J., & Gomariz, M. Á. (2016). Participación familiar en la etapa de educación primaria. *Perfiles Educativos* , vol.XXXVIII(UNAM). Núm 154.

Generalitat de Catalunya (2021). Suport Intensiu escolarització inclusiva (SIEI). Extret de: <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/mesures-i-suports/intensius/siei/>

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (n.d.). INFORMACIÓ I COMUNICACIÓ.

Generalitat de Catalunya. Departament d'Ensenyament. (2014). Inclusió.

Hernández, R. (2014). Metodología de la investigación. Extret de: <http://observatorio.epacartagena.gov.co/wp-content/uploads/2017/08/metodologia-de-la-investigacion-sexta-edicion.compressed.pdf>

- Institut Obert de Catalunya (n.d). Metodologia de la intervenció social. Extret de:
https://ioc.xtec.cat/materials/FP/Recursos/fp_iso_m02_/web/fp_iso_m02_htmlindex/WebContent/u1/a1/continguts.html
- Lucía, A., Alcaraz, N., Rojas, J. G., i Rebolledo, D. (2012). Aplicabilidad de los criterios de rigor y éticos en la investigación cualitativa. *Aquichan*. (2), 263-274.
- Macia, M. (2017). Principales canales de comunicación familia-escuela: análisis de necesidades y propuestas de mejora. *Revista Complutense de Educacion*, 30(1), 147–165.
- Montes, M. (2007). El camí de la integració a la inclusió educativa. *Pissarra*.
- Naciones Unidas (2016). Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad.
- Oliver, M. A., Muñoz, R., & Gomila, M. A. (2020). Implicació parental i relació entre família i escola en temps de confinament. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears*.
- Ortín, M., i Carrasc, C. (n.d.). Atenció a la diversitat. *Didàctica de l'Educació Infantil*.
- Pañellas, M., & Alguacil, M. (2009). La relació família-IES: un estudi des de la perspectiva dels pares i de les mares. *Temps d'Educació*. 37, 169-196.
- Peinado, C. (2020). Estratègies en temps d'incertesa. Eines docents per a aquest nou curs escolar. Boira Editorial.
- Quecedo, R., i Castaño, C. (2003). Introducción a la metodología de investigación cualitativa. *Revista de Psicodidáctica*, 14. 5-40.
- Rendón , L. M., i Ortega, J. A. (2018). Evaluación de la calidad de programas de radio universitaria. *Revista Mediterránea de Comunicación/Mediterranean Journal of Communication*, 9(1), 151-175
- Rodríguez, A. (2007). Principales modelos de socialización familiar Main models about familiar socialization. *Foro de Educación*, 9, 91–97.
- Vargas, I. (2012). La entrevista en la investigación cualitativa: nuevas tendencias y retos. *Revista Calidad en la Educación Superior*. 3(1), 119-139.
- Meneses, J., i Rodríguez, D. (2016). El qüestionari i l'entrevista (Universitat Oberta de Catalunya.). Universitat Oberta de Catalunya. Recuperat de http://femrecerca.cat/meneses/files/pid_00157591-1.pdf [2016, 02/04/16].

7. Annexos

En aquest apartat hi podem trobar el glossari terminològic, els models buits tant dels qüestionaris dirigit a les famílies com de les entrevistes als professionals i finalment la transcripció d'una entrevista, ja que no va poder ser enregistrada en veu.

7.1 Glossari terminològic

Aquestes són les abreviatures més utilitzades durant el treball:

1. NEE: Necessitats Educatives Especial
2. EAP: Equip d'Assessorament Psicopedagògic
3. SIEI: Suport Intensiu Escolarització Inclusiva
4. NESE: Necessitats Específiques de Suport Educatiu
5. NOFC: Normes d'organització i funcionament de centre
6. PEC: Projecte Educatiu de Centre
7. EEE: Educadora Educació Especial
8. TIC: Tecnologies de la Informació i la Comunicació
9. PI: Pla individualitzat

7.2 Model buit qüestionari

Comunicació família-escola

Estic realitzant el Treball de Final de Grau de Pedagogia sobre la comunicació que s'estableix entre la família i l'escola, i em seria de gran ajuda la vostra opinió i valoració sobre aquest tema. El qüestionari és totalment anònim i la informació obtinguda serà utilitzada exclusivament per la realització del treball i sempre de forma confidencial.

Moltes gràcies per la vostra col·laboració!

*** Obligatòria**

Quina importància li doneu a la comunicació entre família i escola *

	1	2	3	4	5	
Molt important	☐	☐	☐	☐	☐	Poc important

Quins són els canals de comunicació que utilitza el centre per comunicar-se amb vosaltres? *

- ☐ Pàgina web
- ☐ Correu electrònic
- ☐ Reunions grupals
- ☐ Comunicats en paper
- ☐ Aplicació mòbil
- ☐ Altres: _____

Creus que són eficients aquests canals? *

- ☐ Sí
- ☐ No

Quins canals de comunicació utilitza el tutor/a del teu fill/a per comunicar-se amb vosaltres? *

☐ A través de l'agenda

☐ Correu electrònic

☐ Entrevistes

☐ Aplicació mòbil

☐ Altres: _____

Creus que són eficients aquests canals? *

☐ Si

☐ No

La comunicació que s'estableix a través d'aquests canals és bidireccional? És a dir, podeu comunicar-vos directament amb el centre o només rebeu informació?

*

- ☐ Sí, em puc comunicar fàcilment amb el tutor/a o direcció del centre
- ☐ No, només rebo informació

Quantes reunions realitzeu amb el tutor/a durant el curs? Creus que són suficients? *

La vostra resposta

Creus que hi ha obstacles per comunicar-vos amb el tutor/a o el centre? *

- ☐ Si
- ☐ No

En cas afirmatiu, quins?

La vostra resposta

Si el vostre fill/a presenta necessitats educatives especials, creus que s'utilitza algun suport addicional per intercanviar informació? De quina forma?

La vostra resposta

Afegiríeu alguna proposta de millora o algun aspecte que voldríeu canviar respecte a la comunicació amb el tutor/a o altres professionals implicats en l'educació del vostre fill/a? *

La vostra resposta

Envia

7.3 Full de consentiment i protecció de dades

A. Full de consentiment

Jo, NÚRIA GRABIEL BOSCH com a Directora de L' ESCOLA DE PRÀCTIQUES dono el consentiment al tractament de les dades del centre per a la realització del Treball de final de Grau de l'alumna Gemma Panisello Montesó sempre que siguin utilitzades de forma confidencial i anònima, i amb fins educatius.

Signatura de la Representant/Directora

39680021F NURIA
GRABIEL (R:
Q9355033C)

Signat digitalment per
39680021F NURIA GRABIEL (R:
Q9355033C)
Data: 2021.04.29 12:12:10 +02'00'

Signatura de l'alumna

INFORMACIÓ DE PROTECCIÓ DE DADES PERSONALS	
Responsable	El responsable del tractament de les seves dades personals és la Universitat Rovira i Virgili amb CIF Q9350003A i amb domicili fiscal al carrer de l'Escorxador, s/n, 43003 de Tarragona
Finalitat	Participar en l'estudi del Treball Final de Grau o de Màster en els termes que es descriuen al full d'informació al participant.
Drets	Pot exercir els drets d'accés, rectificació, supressió, portabilitat, limitació o oposició al tractament, mitjançant un escrit adreçat al Registre General de la URV a la mateixa adreça del domicili fiscal o mitjançant la seva presentació al Registre General de la Universitat, presencialment o telemàtica, segons s'indica a https://seuelectronica.urv.cat/registre.html .
Informació addicional	Pot consultar informació addicional sobre aquest tractament de dades personals denominat Treballs Fi de Grau o de Màster de la URV i els seus drets al Registre d'Activitats del Tractament de la URV publicat a https://seuelectronica.urv.cat/rgpd on també s'hi pot consultar la Política de Privacitat de la URV. Així mateix, pot consultar aquesta informació al full d'informació al participant sobre l'estudi. Addicionalment, pot adreçar als nostres delegats de protecció de dades qualsevol consulta sobre protecció de dades personals a la direcció de correu electrònic del dpd@urv.cat .

A. Informació ampliada sobre protecció de dades personals Annex II

De conformitat amb el que disposa la legislació vigent en matèria de protecció de dades aplicable a la Universitat Rovira i Virgili (URV) i publicada a l'apartat "Legislació aplicable" de l'espai "Protecció de dades de caràcter personal" de la Seu Electrònica (<https://seuelectronica.urv.cat/rgpd/>), es posa en coneixement de les persones interessades la següent informació:

a) Qui és el responsable del tractament de les seves dades?

Identificació	Universitat Rovira i Virgili CIF: Q9350003A
Adreça Postal	Carrer de l'Escorxador, s/n 43003 Tarragona
Dades de contacte dels Delegats de protecció de dades	Delegats de protecció de dades de la URV Correu electrònic: dpd@urv.cat

b) Quines dades personals tractem i amb quina finalitat?

Les dades personals són tractades per participar en l'estudi del Treball Final de Grau o de Màster en els termes que es descriuen al full d'informació al participant. En el cas que l'estudi prevegi la publicació i difusió dels resultats obtinguts incloent dades personals, les dades personals seran utilitzades per a aquesta finalitat sempre que l'interessat hagi atorgat el seu consentiment expressament.

c) A quins destinataris es comunicaran les seves dades?

En el marc d'aquest tractament, les seves dades no es cediran a tercers tret que existeixi obligació legal o s'indiqui expressament en el full d'informació al participant.

d) Quina és la legitimació per al tractament de les seves dades?

La legitimació d'aquest tractament es basa en el consentiment que dona la persona interessada de forma expressa.

e) Quines mesures de seguretat apliquem en el tractament de les seves dades?

Per al tractament de les dades personals s'utilitzaran els sistemes d'informació propis de la Universitat Rovira i Virgili instal·lats a la seva xarxa informàtica aplicant-se les mesures de seguretat de la informació establertes pel Reial Decret 3/2010 que regula l'Esquema Nacional de Seguretat.

En aquest sentit, La Universitat Rovira i Virgili s'ha dotat d'una Política de Seguretat que pot ser consultada a la secció sobre "Legislació i normativa" de la pàgina web de la Universitat dintre de "Normativa pròpia" i "Altres normes", <http://www.urv.cat/ca/universitat/normatives/altres-normes/>.

Addicionalment, al full d'informació al participant es concreten algunes mesures de seguretat específiques que es tindran en compte durant la realització de l'estudi.

f) Quins són els drets dels interessats?

L'interessat té dret a accedir a les seves dades personals, a demanar la rectificació de les dades inexactes, a sol·licitar la cancel·lació i supressió, i a oposar-se al tractament, inclòs l'elaboració de perfils, a limitar fins a una data determinada el tractament de les seves dades i a la portabilitat de les mateixes, en format electrònic.

La persona participant pot interrompre la seva participació a l'estudi retirant el seu consentiment en qualsevol moment, sense donar explicacions. En aquest cas, les dades no es podran eliminar per tal de garantir la validesa dels resultats i complir amb les obligacions legals aplicables a l'estudi, però no serà possible vincular-les a la seva persona.

La persona participant podrà exercir els drets d'accés, rectificació, cancel·lació, oposició, limitació i portabilitat mitjançant comunicació escrita, detallant motivadament la sol·licitud, adreçada al Registre General (C/Escorxador, s/n, 43003 de Tarragona) o mitjançant la seva presentació al Registre General de la Universitat, presencialment o telemàtica, segons s'indica a <https://seuelectronica.urv.cat/registre.html>.

Així mateix, l'informem que té dret a presentar una reclamació davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades mitjançant el mecanisme que estableixi. Pot consultar més informació a <https://apdcat.gencat.cat/ca/inici>

Finalment, l'informem que podrà sol·licitar informació relacionada amb la protecció de dades personals mitjançant correu electrònic als nostres delegats de protecció de dades a la direcció del dpd@urv.cat

g) Quant de temps conservarem les seves dades?

El període de conservació de les dades és de 5 anys un cop finalitzat l'estudi, tret que el full d'informació al participant estableixi un període diferent. En qualsevol cas, es conservaran les dades fins a la revocació del consentiment per part de la persona interessada.

7.4 Model buit entrevistes

Cap d'estudis

1. Des del centre, quina importància se li dona a la comunicació entre família i escola?
2. Quins objectius persegueix a través d'aquesta comunicació?
3. Quins canals de comunicació utilitzeu en el centre per establir aquesta comunicació? (web del centre, reunions, comunicats...)
4. A través d'aquests canals utilitzeu una comunicació bidireccional?
5. Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu? Creus que es podria aportar una millora?
6. Arran de la pandèmia, heu canviat els canals de comunicació? S'han introduït de nous?
7. Si heu introduït nous canals de comunicació, creus que s'ha produït una millora?
8. Com ho treballeu des de l'escola per augmentar aquesta comunicació?
9. En quins obstacles us podeu trobar?
10. Quan hi ha un alumne amb NEE, s'utilitzen els mateixos canals de comunicació?
11. Creus que la comunicació, en aquests casos, s'ha d'establir amb major freqüència? Quin protocol seguiu des de l'escola?
12. Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla?

Educadora Educació Especial de SIEI³

1. Des del centre, quina importància se li dona a la comunicació entre família i escola?
2. Quins objectius persegueix a través d'aquesta comunicació?
3. Quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a de l'aula i altres professionals implicats en la resposta educativa de l'alumne/a?
4. Quins canals de comunicació utilitzeu per comunicar-vos en les famílies?
5. En quins obstacles et pots trobar per comunicar-te amb la família?
6. Creus que les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) han millorat la comunicació entre família i escola?
7. Heu introduït nous canals de comunicació arran de la pandèmia?
8. Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu? Creus que es podria aportar una millora?
9. En el NOFC (Normes d'Organització i Funcionament de Centre), especifica que s'ha de fer mínim una entrevista per curs. Quan l'alumne assisteix al SIEI canvia aquesta freqüència?
10. Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla?

Mestra de l'aula ordinària

1. Des del centre, quina importància se li dona a la comunicació entre família i escola?
2. Quins objectius persegueix a través d'aquesta comunicació?
3. Quins canals de comunicació utilitzeu per comunicar-vos en les famílies?
4. En quins obstacles et pots trobar per comunicar-te amb la família?
5. Creus que les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) han millorat la comunicació entre família i escola?
6. Heu introduït nous canals de comunicació arran de la pandèmia?
7. Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu? Creus que es podria aportar una millora?
8. En el NOFC (Normes d'Organització i Funcionament de Centre), especifica que s'ha de fer mínim una entrevista per curs. Es realitzen en major freqüència?
9. Quan hi ha un alumne amb NEE s'utilitzen els mateixos canals de comunicació que amb la resta d'alumnat? Es realitzen entrevistes amb major freqüència?
10. Amb l'alumnat amb NEE, quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a del SIEI i altres professionals implicats en la resposta educativa de l'alumne/a?
11. Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla? Canvia aquest grau d'implicació quan hi ha un alumne/a amb NEE?

7.4.1 Entrevista Educadora Educació Especial

1. Des del centre, quina importància se li dona a la comunicació entre família i escola?

L'Escola dona molta importància a la comunicació família i escola i a part dels tutors/es i tots especialistes també compte amb l'AMPA per a compartir informació i prendre decisions envers a assumptes de la comunitat educativa.

2. Quins objectius persegueix a través d'aquesta comunicació?

L'objectiu principal és millorar el procés d'ensenyament i aprenentatge dels alumnes. Es traspasa informació a les famílies i a l'inrevés tot fent un seguiment dels aprenentatges acadèmics com també dels aspectes afectius i emocionals dels seus fills/es. Tanmateix, els mestres assessorem a les famílies donant propostes de treball, ja siguin de reforç com d'ampliació.

3. Quins mitjans utilitzeu per fer el traspàs d'informació amb el tutor/a de l'aula i altres professionals implicats en la resposta educativa de l'alumne/a?

Els mitjans són diversos, des de coordinacions presencials (ara videoconferències), correu electrònic, WhatsApp o trucada de telèfon.

8. Quins canals de comunicació utilitzeu per comunicar-vos en les famílies?

Els canals són també diversos: L'agenda escolar és un d'ells, també a través de la plataforma DINANTIA, per telèfon, correu, WhatsApp, blog de l'escola.

9. En quins obstacles et pots trobar per comunicar-te amb la família?

Normalment es dur a terme una bona comunicació. Si bé és cert no totes les famílies tenen la mateixa disponibilitat horària o eines TIC per assegurar una bona comunicació. L'Escola, però, intenta sempre donar moltes alternatives d'horari i ajuda en tot el que calgui per assegurar la comunicació.

10. Creus que les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) han millorat la comunicació entre família i escola?

Per suposat. Les TIC fan augmentar enormement la comunicació donant facilitats tant a l'escola com a les famílies. Són uns mitjans ràpids i eficaços.

11. Heu introduït nous canals de comunicació arran de la pandèmia?

Si. DINANTIA és un d'ells, així com les entrevistes per Meet o les videotrucades per WhatsApp.

12. Creus que són eficients i útils els canals que utilitzeu? Creus que es podria aportar una millora?

Són molt eficients i útils per informar i sempre es poden millorar les eines en TIC, però no em d'oblidar que el contacte físic (reunions presencials, treballs grupals amb les famílies...) segueix sent, per a mi, la millor manera de fer un bon seguiment de tots els aspectes dels seus fills/es i a l'inrevés. Una bona implicació i afectivitat per part del mestre obre portes a la confiança i a la bona comunicació.

13. En el NOFC (Normes d'Organització i Funcionament de Centre), especifica que s'ha de fer mínim una entrevista per curs. Quan l'alumne assisteix al SIEI canvia aquesta freqüència?

Si, la comunicació família-mestra-escola en general és més àmplia. Si bé en el NOFC està especificat 3 al curs com a mínim, una per trimestre, les entrevistes es fan tantes siguin necessàries. És un fet real la necessitat de parlar amb elles molt sovint i gairebé cada dia a la recollida dels alumnes es parla d'algun aspecte. Molts dels alumnes amb NEE manquen habilitats per comunicar-se i els pares i les mares tenen la necessitat de preguntar-nos coses del dia a dia. Tanmateix, moltes famílies se senten angoixades o preocupades per la inclusivitat del seus fills/es i per tant se'ls ha de respondre.

14. Quin grau d'implicació creus que hi ha per part de les famílies en el procés d'aprenentatge del seu fill o filla?

En general és bona i molt bona amb aquelles famílies d'alumnes amb SIEI. Com en tot unes més que altres i depèn molt de l'estil de criança i educació que tinguin les famílies.

